

ΕΓΓΟΝ ο φωκά

ΠΙΚΡΟΔΔΑΦΝΑΙ

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Β'

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1902

Μ Α Ρ Μ Α Ρ Α

Σκόρπιε ναέ! πατάλευκοι ρυθμοί καὶ χαλασμένοι,
Μιᾶς Ἀπολλώνιας μουσικῆς ἥχοι μαρμαρωμένοι,
Ποῦ τὸ βουνβὸ τραγοῦδι σας κρυφὰ ἢ ψυχὴ τὸ ἀκούει
Πάνω στὴν ἄυλην ἄρπα της ἢ σιωπὴ νὰ κρούῃ,

Νανάγια, στὸν Ἀττικὸ τὸ βράχο συντριμμένα,
Σᾶς χαιρετῶ στοχαστικά, μὰ ὅχι λυπημένα.
Ο ἰσκιος σας περήφανος κι ἀδρήνητος ἀς πέφτη
Μέσ' τὸν τερπνὸ τοῦ Ἰδανικοῦ κι ἀδόλωτο καθρέφτη.

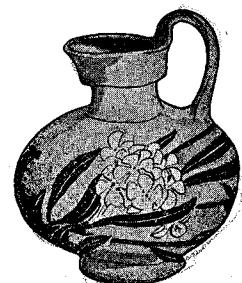
Ἄπο μακρὰ σᾶς χαιρετοῦν τῆς φοιτικᾶς τὰ τόξα,
Κλαδιὰ σεμνά, ἀργοκίνητα, ποῦ τὰ σαλεύει ἢ δόξα,
Τὴ Νίκη σὰ νὰ νοσταλγοῦν, π' ἄνοιξε τὰ φτερά της,
Ἐρμη τὴ γκρεμισμένη της ἀφίνοντας φωληά της.

Ο χρόνος στήν σκληράδα σας τὸ διάβα του σκαλίζει
Μὰ ἡ τέχνη τρέπει τὸν πόνον της οὐαγμένον
Τὸν φαγισμένον τρόγλυνφον καὶ τὴν νεκρὴν ὑδρορρόην,
Γεμίζει μὲν ἀνώφελη τὶς χαραμάδες τὴν χλόην.

Τυλίγει μάταια γύρω σας τὴν νύχτα καὶ τὴν μέρα
Ο ἄγιος κύκλος τοῦ φωτὸς στὸν σιωπῆλον ἀέρα,
Ἐσεῖς μὲν τὰ μαρμάρινα καὶ τὸ ἄλινωτά σας χιόνια
Σκεπάζετε τὴν κορυφὴν τῆς Ὄμορφιᾶς αἰώνια.

Μιὰν ἀβασίλεντην αὐγὴν σὲ ἐσας γλυκοχαράζει,
Ποῦ δῆλη τὴν λάμψην της, στερνὴν σπονδήν, ἀργοσταλάζει
Νὰ φέγγῃ μεσὸν τὴν σκοτιειὰν τῆς λήθης τὸ θεό σας,
Σὰ νὰ μὴν ἔσβησε γι' αὐτὸν δὲ λύχνος στὸ σηκό σας...

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΛΙΑΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Ο ΙΠΠΟΤΗΣ ΓΡΑΙΑΝ

Ο Γραιλάν γεννήθηκε στὴ Βρετάνη· ἦταν εὐγενικὸς καὶ καλοπαρουσίαστος νέος, χαριτωμένος καὶ εὐλικρινής.

Ο Βασιλιὰς τῆς Βρετάνης πολεμοῦσε τότε μὲ τοὺς γειτόνους του καὶ τὸν εἶχε, μὲ πολλοὺς ἄλλους ἵπποτες στὴ σωματοφυλακὴ του, εὐχαριστημένος πολὺ ἀπὸ τὴν ἀνδρεία του.

Η Βασίλισσα, ποῦ εἶχεν ἀκούση τόσα καλὰ καὶ τόσους ἐπαίνους γιὰ τὸν Γραιλάν, τὸν ἀγάπησε μυστικὰ καὶ παράφορα. Μιὰν ἡμέρα — τὴν ἡμέρα τοῦ Ἀϊ-Γιαννιοῦ — οἱ ἵπποτες ὅλοι μαζὶ πῆγαν νὰ διασκεδάσουν σ' ἕνα περιβόλι, λίγο ψηλότερα ἀπὸ τὸν πύργο τῆς Βασίλισσας, ποῦ ἡ υηλὴ Λέσποντα τὸ εἶχε καταφύγιο τῆς ἀγαπημένου.

— Κύριοι, εἶπεν ἔνας ἵπποτης, εἶνε ἄδικο ποῦ δὲν ἐκαλέσαμεν ἐδῶ καὶ τὸν φίλο μας τὸν Γραιλάν, τέτοιον εὐγενικὸ καὶ τέτοιον ἀνδρεῖον ἀδεօφό μας.

“Ολοι τότε γύρισαν πίσω καὶ παρακαλετὰ τὸν ἐπῆραν μαζὶ τους.

Η Βασίλισσα ἀκούμπισμένη στὸ παράθυρο τοῦ Πύργου της, σὰν εἶδε καὶ τὸν Γραιλάν μὲ τοὺς ἄλλους, προσκάλεσε τὲς πλειὸν ἀγαπημένες καὶ τὲς πλειὸν ἔμορφες κυρίες της καὶ μὲ τὴν πρόφαση νὰ δροσιστοῦν κατέβηκαν στὸ περιβόλι.

Οἱ ἵπποτες τὲς ἐπλησίασαν τότε χαρούμενοι, τὲς ἐχαιρετήσαν ταπεινὰ καὶ τὲς ὀδιλῆσαν μὲ σέβας. Ο Γραιλάν δμως ποῦ ἀγαποῦσε τὴν μοναξιά, σὰ μελαγχολικὸς ποῦ ἦταν, ἀποτραβήχτηκε λίγο λίγο. “Οταν ἡ Βασίλισσα τὸν εἶδεν ἔτοι παράμερα, ἐπῆγε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἔπιασε καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθήσῃ σιμά της. Τὸ πάθος της τὴν παράφερε καὶ τὸν ἔρωτησεν ἀν εἶνε ἔρωτεμένος, αὐτὸς ποῦ τοῦ ἀξίζει τόσο νὰ τὸν ἀγαποῦν.

— Οχι, Κυρία, ἀποκρίθηκε δὲν Γραιλάν. Η ἀγάπη δὲν εἶνε παιγνίδι. Πολλοὶ μιλοῦν γι' αὐτή, μὰ λίγοι τὴν ξέρουν. Γιὰ τοὺς πολλοὺς εἶνε μιὰ κακία, μιὰ τρέλλα, μιὰ διπροσωπία.

Ο ἔρωτας ἀπαιτεῖ φρονιμάδα καὶ στὰ ἔργα καὶ στὰ λόγια καὶ στὴ σπέψη. Αγ δ ἔνας στὴν ἀγάπη εἶνε τίμιος καὶ δὲλλος φεύτης, δ ἔρωτας εἶνε πρόσκαιρος καὶ χαμένος.

Εἶνε ἔνα αἰσθῆμα θεῖο ποῦ πρέπει κανεὶς νὰ τὸ ἀναστάνῃ μυστικὰ καὶ μὲ τὴν εὐλικρίνεια, ἀλλοιώτικα δὲν ἀξίζει τίποτε.

Νὰ γιατὶ δὲν καταπιάνουμα, Κυρία, μὲ τὸν ἔρωτα.

Η Βασίλισσα ἀκούγε τὸν Γραιλάν εὐχαριστημένη καὶ ἐσυλλογίζονταν ὅτι δὲ θὰ μιλοῦσεν ἔτοι, ἀν δὲν εἶχεν ἀπόφασην ἡ ἀγάπηση. Ἐξάπαντος εἶνε — ἐσυλλογίζονταν — εὐγενικὸς καὶ φρόνιμος. Τότε τοῦ ἀνοίξε τὴν καρδιά της καὶ τοῦ εἴπε.

— Γραιλάν, δὲν ἡμουν ἀφωσιωμένη ποτὲ στὸ Βασιλέα, σοῦ τὸ δοκίζομαι· γίνε φίλος μου, πολὺν καιρὸν τόρα εἶσαι ἡ μυστικὴ μου ἀγάπη.

— Κυρία, εἶπεν δὲν ἵπποτης, αὐτὸν εἶνε ἀδύνατο. Εἶμαι ἔνας ὑποτακτικὸς τοῦ Βασιλιᾶ· δοκίστηκα νὰ ὑπερασπιστῶ τὴν ζωὴν του καὶ τὴν τιμὴν του, καὶ ποτὲ δὲν θὰ τὸν προδώσω.

Υποκλίθηκε τότε στὴ Βασίλισσα καὶ ἀπομαρτύρηκε.

Ἐκείνη τὸν εἶδε νὰ φεύγῃ καὶ ἀναστέναξε ἥτο πολὺ λυπημένη, μὴ γνωρίζοντας τί νὰ κάμη, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τὴν δύναμη νὰ ἀντισταθῇ στὸ πάθος της.

Ἄρχισε τότε νὰ τοῦ στέλνῃ πλούσια δῶρα, μητύματα ἐγκάρδια καὶ θεομά, ἀλλὰ μάταια καὶ ἀπελπισμένη πλέον ἡ Βασίλισσα τὸν ἐμίσθησε, τὸν ἐκακολόγησε στὸ Βασιλᾶ, ποῦ ἐκεῖνος ἔφθασε νὰ τοῦ κόψῃ καὶ τὸ μισθό του ἀκόμα, καὶ τὸν ἔφερεν ἔτοι στὴν πλειὸν μεγάλη στενοχωρία.

Μιὰ μέρα δ Γραιλάν καβαλλίκεψε τὸ πολεμικὸ του ἀλογο καὶ βγῆκεν ἀπὸ τὴν χώρα ἔξω μόνος καὶ περίλιπτος.

Ἐφθασεν ἔτοι σ' ἔνα λιβάδι, ποῦ πλαΐ τρεχούμενο νερὸ δ ἐκελάρυζε, καὶ ξεπέζεψε καὶ ξέσφιξε τὸ ἄλογό του καὶ τὸ ἄφησε νὰ πλαγηθῇ στὸν ἀγρό. Αὐτὸς ἐδίπλωσε τὸ μανδύα του, τὸν ἔκαρε προσκέφαλο καὶ ἔκει στὴν κοιλάδα ἐπλάγιασε, συλλογισμένος.

Τότε άπο τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ εἶδε νὰ ἔρχωνται δυὸς παρθένες πανέμορφες καὶ ἀρχοτικὰ ντυμένες, μὲ χλαμύδες σταχτερές. Ἡ μεγαλήτερη κρατοῦσε μιὰ χρυσῆ λεπάνη περίτεχνη καὶ ἡ πλειὸν μικρὴ ἔνα προσόψι.

Ἐπλησίασαν τὸν Γραιλάν, καὶ αὐτὸς σὰν ἵπποτης ποῦ ἦταν, ἀνασηκώθηκε ἀμέσως. Οἱ παρθένες τὸν ἔχαιρετοσαν καὶ ἡ πλειὸν μεγάλῃ τοῦ εἶπεν.

Ἴπποτη, ἡ Δέσποινά μας, ποῦ εἶνε ὁραία καὶ εὐγενική, μᾶς στέλνει γιὰ νὰ σὲ πᾶμε κοντά της. Κόπταξε, ἐδῶ σιμὰ εἶνε τὸ κιόσκι της.

Οἱ Ἰππότης ἀκολούθησεν ἀμέσως τὶς παρθένες ποῦ τὸν ὠδηγοῦσαν, χωρὶς νὰ θυμηθῇ κάνω τὸ ἀλογό του, κι' ἔφθασε στὸ κιόσκι, ἔνα κιόσκι θαυμαστὸ καὶ ἔξαισιο.

Οἱ κολῶνες ποῦ τὸ κρατοῦσαν ἥσαν φιλιστίνες, τὰ σκοινιά του μεταξωτά, καὶ στὸ θόλο του καταμεσίς ἐκρέμονταν ἀνεκτίμητος ἔνας δλόχουσσος ἀετός. Ὁσο γιὰ τὴν κυρά του, περοῦσεν αὐτὴ στὰ κάλλη τὰ κρίνα καὶ τὰ πιόβγαλτα τριαντάφυλλα τ' Ἀπρίλη — τόσο ἦταν ὁραία.

Ἔταν πλαγιασμένη ὅτι ἔνα ἀστραφτερὸ κρεββάτι ποῦ ἀξίζεν ἔνα θησαυρό, καὶ φαινότανε, μέσος ἀπὸ τὸ φόρεμά της τὸ καλοσφιγμένο, τὸ κορμί της χαριτωμένο καὶ λιγερό.

Ἔνα ἐπανωφόρι, ριγμένο ἀπάνω της, ἀνοιγόκλειε στὰ στήθεια της — ἔνα πλούσιο ἐπανωφόρι ἀπὸ κακοῦμι καὶ πορφύρα τῆς Ἀλεξάνδρειας.

Ἐπροσκάλεσε τὸν ἵπποτην καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ ἀπέναντι της καὶ τοῦ εἶπε:

— Γραιλάν, γλυκέ μου φίλε, γιὰ σένα ἀφῆσα τοὺς τόπους μου, καὶ ἥρθα σ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ μέρη γιατὶ σ' ἀγαπᾶ.

— Αὐτοὶ εἴσαι εὐγενῆς καὶ πάντα ἀνδρεῖος, θὰ σὲ κάμω εὐτυχῆ, περισσότερο ἀπὸ ὅτι εἶνε ἔνας βασιλᾶς ἡ ἔνας αὐτοκράτορας.

Οἱ Ἰππότης τὴν ἐκύπταξε καθὼς μιλοῦσεν ἔτσι καὶ στὴν καρδιά του ἔνοιωσεν δλη τὴ φλόγα τῆς αἰφνίδιας ἀγάπης.

— Όραία μου, τῆς εἶπε, ἀν σοῦ ἀρέσῃ ἀληθινὰ νὰ μ' ἀγαπᾶς, σοῦ δοκίζομαι τυφλὴν ἐποταγή. Γιὰ σένα θὰ λησμονήσω τοὺς δικούς μου, ποτὲ δὲ θὰ μοῦ περάσῃ στὸ νοῦ νὰ σὲ ἀφήσω καὶ κοντά σου θὰ βρίσκω δλη τὴν εὐχαρίστηση τῆς ζωῆς, αἰώνια κοντά σου.

Ἡ Δέσποινα ἔχαμογέλασε καὶ μὲ τὸ χαμόγελό της ἐκεῖνο τὸν χάρισε τὴν καρδιά της καὶ τὴν ἀγάπη της.

Τότε τοῦ ἔδειξε καὶ τὸν τρόπο ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ δίνῃ καὶ νὰ ξοδεύῃ χρήματα χωρὶς νὰ τὰ λογαριάζῃ καὶ ποῦ θὰ αὖξαναν δσον αὐτὸς θὰ τὰ σκορποῦσε.

Ἐπειτα ὅμως τοῦ εἶπε: — Σὲ παρακαλῶ καὶ σὲ συμβούλευω νὰ ἔχῃς μεγάλη μυστικότητα. Θὰ μὲ χάσῃς γιὰ πάντα ἀν φανερωθῆ ὁ ἔρωτάς μας καὶ δὲ θὰ μπορέσῃς ποτὲ νὰ μὲ ξαναδῆς.

Οἱ Ἰππότης ὠδοκίσθηκε νὰ μὴν παρακούσῃ ποτὲ τὴν προσταγή της καὶ ἔμειναν τότε μαζὶ δλη τὴν ἡμέρα.

— Οταν ἐνύχτωσεν, Ἐκείνη τοῦ εἶπε: — Πρέπει νὰ φύγῃς τόρα· δὲν ἥμπορεῖς νὰ μείνῃς περισσότερο, ἀλλὰ ἀκούσου με.

— Οταν θέλῃς νὰ μὲ βλέπῃς δὲν ἔχεις νὰ κάνῃς τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ μὲ συλλογίζεσαι. Τότε θὰ εἴμαι ἀμέσως μπροστά σου ὅμως κανεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ σὲ οὔτε θὰ μὲ βλέπῃ οὔτε θὰ μὲ γρούπῃ.

Ο Γραιλάν τότε ἐφίλησε τὴν ἀγαπημένη του δλόχαρος, τὴν ἀποχαιρέτησε καὶ καβαλίκεψε τάλογό του, ποῦ ἐκεῖ ἀπὸ ἔξω τὸν περίμενε στολισμένο καὶ ἔτοιμο. Καλπάζοντας γιὰ τὴν πόλι ἔστρεψε τὸ κεφάλι του πίσω καὶ ἐκύπταξε κατάπληκτος καὶ μὴ πιστεύοντας ἀκόμα δὲ εἶδαν τὰ μάτια του.

Στὸ σπίτι του, καθὼς ἔφθασε, βρῆκεν δλους τὸν ἀνθρώπους του λαμπροντυμένους. Ἀρχισε τότε κι' αὐτὸς νὰ ξοδεύῃ ἀλογάριαστα. Δὲν πέρασεν ἵπποτης ἀπὸ κεῖ διαβατικὸς ποῦ νὰ μὴ φιλοξενήθηκε σπῆτι του, χάριζε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ πλούσια δῶρα, ἔξαγόραζε τοὺς σκλάβους καὶ ἔντυνε καθάρια καὶ σεμνὰ τοὺς περιττανώμενους στὴ χώρα τροφαδόνυρους. Μὲ ξένους καὶ μὲ δικοὺς ἦταν τὸ ἔδιο ἀνοιχτοχέρης, καὶ ζοῦσε στὴ χαρὰ βλέποντας κάθε στιγμὴ τὴν ἀγαπημένη του.

Κάθε χρόνο, τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, οἱ ἵπποτες προσκαλεσμένοι ἔρωγαν μαζὶ μὲ τὸ βασιλέα. Ἐπειτα ὁ βασιλᾶς ἀνέβαξε τὴν Βασίλισσα σ' ἔνα διβάνι. Αὐτὴ ἔβγαζε τὸν ἐπίσημο μανδύα της καὶ ὁ βασιλᾶς ἔρωτοῦσε:

— Ίππότες πῶς σᾶς φαίνεται; Ὑπάρχει στὸν κόσμο ὁραιότερη ἀλλη ἀπὸ τὴ Βασίλισσά σας;

“Ολοὶ τότε μὲ μὰ φωνὴ ἀπαντοῦσαν, πῶς δὲν εἶχαν ἰδῆ ποτὲ ὁραιότερη.

Τὴ φορὰ δμως αὐτή, ὁ Γραιλάν δὲν ἔκαμε τὸ ἔδιο μὲ τοὺς ἄλλους ίπποτες· αὐτὸς χαμογελῶντας ἐσιώπαιε, ἔχοντας στὸ νοῦ τοῦ τὴν ἀγαπημένη του καὶ πιστεύοντας πῶς δλοὶ ἐκεῖνοι τρελλάθηκαν γιὰ νὰ ἐπαινοῦν ἔτσι τὴν Βασίλισσα.

Καὶ δπως ἐστέκονταν ἀδιάφορος καὶ μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι, ἡ Βασίλισσα τὸν εἶδε καὶ τὸν ἔδειξε στὸ βασιλέα λέγοντας:

— Κόπταξε, Μεγαλειότατε, τί προσβολή! Μόνος ὁ Γραιλάν, μέσα σὲ τόσους ἵπποτες σιωπαίνει καὶ κρυφογελᾷ μαζὶ μου. Ξέρω καλὰ πῶς μὲ μισοῦσε πάρτα.

Τότε ὁ βασιλᾶς τὸν ἐπροσκάλεσε σιμά του καὶ βροντόφωνα τὸν πρόστιας νὰ δώσῃ λόγον τῆς προσβολῆς ποῦ ἔκαμε στὴ βασίλισσα. Σὰν ἀνθρωπὸς του ποῦ ἦταν, ὑποχρεωμένος ἀπὸ τὴν πίστη ποῦ δοκίστηκε στὸ βασιλέα νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθεια, ὁ Γραιλάν θαρρετὰ εἶπε:

— Μεγαλειότατε, δόσε μου τὴν ἀδειανα νὰ σου πῶ πατεινὰ πῶς εἶνε τρέλλα νὰ κάνῃ κανεὶς δτι κάνεις ἐσὺ τόρα. Δείχνεις τὴ γυναικα σου καὶ ἀναγκάζεις τοὺς ἵπποτες νὰ τὴν ἐπαινοῦν. “Ολοὶ φυσικὰ λένε πῶς εἶνε ἡ ὁραιότερη τοῦ κόσμου, μὰ ἐγὼ σὲ βεβαιόνω πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ βρῇ πολὺ δμορφήτερή της.

Μόλις ἀκούσεται λόγια αὐτὰ δ βασιλᾶς παραπολὺ ἐβαρυγγώμησε, δμως κρατήθηκε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ίπποτη, στὴν τιμὴ σου, γνωρίζεις ἐσὺ καμμιὰ καλλήτερή της;

— Ναί, Μεγαλειότατε, ἀποκρίθηκε ὁ Γραιλάν καὶ ποῦ ἀξίζει τριάντα φορὲς τὴ Βασίλισσα.

Ἡ Βασίλισσα ποῦ τάκονγε μὲ τὴν καρδιὰ σπαραγμένη, παρακάλεσε τὸ βασιλέα νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ νὰ τὴν φέρῃ μπροστά τους, ποῦ τολμᾶ ἔτσι νὰ τὴν ἐπαινῆ καὶ νὰ τὴν ἐγκωμιάζῃ.

— Νὰ μᾶς προσομοιάσετε — εἶπε ἡ βασίλισσα — καὶ ἀν ἐκείνη ἀληθινὰ εἶνε καλλήτερή ποῦ μοῦ μούκαμε.

— Γραιλάν, εἶπε τότε δ βασιλᾶς, σ' ἀφήνω ἐλεύθερο, ἀλλὰ θὰ μοῦ ὑποσκεδῆσε στὴν τιμὴ σου σὰν Ίπποτης πῶς θὰ παρουσιασθῆ μπροστά μου πάλι σὲ τρεῖς ἡμέρες.

Θὰ ἔχω ἐδῶ προσκαλεσμένους ὄλους τοὺς ἀνθρώπους μου. Φέρε τὴ γυναικα ποῦ παραπαινεύεις ἔτσισ ἀν εἶνε τόσο δμοφρη, δπως λέσ, δὲν ἔχεις νὰ φοβηθῆς τίποτε, ἀν δχι δμως, σοῦ δοκίζομαι πῶς θὰ τιμωρηθῆς κατὰ ποῦ σου σῶ πρόπετε.

Ο Γραιλάν θυμήθηκε τὴ συμβουλὴ τῆς ἀγαπημένης του καὶ φοβήθηκε, καθὼς μίλησε, μήπως τὴν ἔχασε πλειά. Ἐσυλλογίζονταν πῶς θάκανε καλλήτερα νὰ σιωποῦσε, καὶ μετανοημένος ἔφυγεν ἀπὸ τὸ παλάτι περίλυπος.

Στὸ σπίτι του, μόλις ἐπῆγε, τοῦ κάκου τὴν ἀγαζήτησε μὲ τὸ νοῦ του. Ἐκείνη δὲν ἐφάνηκεν ἐμπτός του.

Τὸν πιάνει τότε τὸ παράπονο καὶ στενάζει καὶ καταριέται τὴν κακὴν ὡρα ποῦ μίλησε.

Πιστεύοντας πῶς τὴν ἔχασε γιὰ πάντα ἀπὸ λάθος του, καὶ μὲ βραειὰ καρδιά, μὴ βρίσκοντας ἡσυχία οὔτε μέρα οὔτε νύχτα, παρακαλεῖ τὸ θάνατο νὰ τὸν λυπηθῆ καὶ νὰ τὸν πάρῃ.

Τὴν ωρισμένην ἡμέρα ως τόσο δ Γραιλάν παρουσιάστηκε μπροστά στὸ Βασιλέα. Τὸν δέχηκε τριγυρισμένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του καὶ τὸν φύτησε. — Ποῦ εἴνε λοιπὸν ἡ ἀγαπημένη σου;

— Μεγαλειότατε, ἀποκρίθηκεν δ Ίπποτης, δὲν ἔχομαι καθὼς βλέπεις παρὰ μόνος μου ἐδῶ. Κάμε μου δ,τι σου ἀρέσει.

— Γραιλάν, εἶπεν δ βασιλᾶς — ἐφέρθηκες πρόστυχα στὴ Βασίλισσα σου καὶ εἶπες φέμιμα μπροστά στοὺς εὐγενεῖς μὰ δπως θὰ ξεφύγης ἀπὸ τὰ χέρια μου δὲ θὰ μπορῇς πλειὰ νὰ κακογλωσσήσῃς κανένα . . .

Γνοίζοντας τότε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του, εἶπε:

— Κύριοι, σᾶς παρακαλῶ καὶ σᾶς διατάζω νὰ τὸν κρίνετε. Γνωρίζετε μὲ τί τρόπον ἐπρόσβαλε τὸ παλάτι μου δ Γραιλάν. Ἐκεῖνος ποῦ βρίζει τὴ γυναικα μου δὲν ἥμπορεῖ βέβαια νὰ εἶνε τίμιος καὶ νὰ μὲ ἀγαπᾶ. Ἡ παροιμία εἴνε πολὺ σοφή — Μὴν πιστεύῃς στὴ φιλία ἐνὸς ἀνθρώπου ποῦ χτυπᾷ τὸ σκύλο σου.

Οἱ δικασταὶ ἀποτραβήχηκαν τότε γιὰ νὰ βγάλουν τὴν ἀπόφαση καὶ ἔμειναν γιὰ πολλὴν ὡρα

συλλογισμένοι. Τοὺς ἐφαίνονταν σκληρὸν νὰ καταδικάσουν ἔνα τέτοιον ἀνδρεῖον Ἰππότη.
Ἐκείνῃ δύμως τῇ στιγμῇ εἶδαν νὰ ἔρχονται καβάλα σὲ δύο λευκὰ ἀλογα δμορφοστολισμένα καὶ ποῦ βάδιζαν καμαρωτά δύο παρθένες γυναικές μεταξιὰ φορέματα φοδοκόκκινα, χυτὰ στὸ κορμό τους. Ἡσαν ὥραιες καὶ χαριτωμένες.⁹ Ολοὶ τὶς κόπταζαν μὲ θαυμασμὸν καὶ τρεῖς ἀπὸ τοὺς δικαστὰς ἥρθαν κοντὰ στὸ Γραιλάν καὶ τάχα ἐξετάζοντάς τον, τὸν παρακαλοῦσαν νὰ πῇ ποιὸν ἀπὸ τὸ δύο ἥταν ἡ ἀγαπημένη του.

Ο Γραιλάν δύμως ἀναστέναξε δίχως νὰ ἀποκριθῇ. Οἱ παρθένες ἔσπεζεψαν καὶ ἥρθαν στὸ βασιλικὸν θρόνο μπροστά καὶ ἡ πλειό μεγάλη εἶπεν εὐγενικά:

— Μεγαλείότατε, διάταξε νὰ ἑτοιμάσουν καὶ νὰ ττύσουν μὲ παραπετάσματα ἔνα μέρος τοῦ παλατιοῦ σου. Ἡ Κυρία μας ὅταν κατέβη ἐδὼν γιὰ νὰ μείνῃ λίγον καιρὸν μαζὶ σας.

Ο Βασιλιᾶς ἀπάντησε μὲ μεγάλη προθυμία καὶ ἀφοῦ ἐπροσκάλεσε δύο Ἰππότες, τοὺς ἐπρόσταξε νὰ δόηγήσουν στὰ πλειό πλούσια δωμάτια τοῦ παλατιοῦ τὶς δύο κόρες. Ἐπειτα ἐρώτησε τοὺς εὐγενεῖς γιὰ τὴν ἀπόφαση τοῦ Γραιλάν καὶ τοὺς εἶπε πῶς εἶνε πολὺ ὠργισμένος γιὰ τὴν ἀργοπορία τους.

— Μεγαλείότατε, ἀπάντησαν οἱ δικασταί, δ ἔρχομός αὐτὸς τῶν δύο παρθένων εἶνε ἡ ἀρρομὴ ποῦ βραδύναμε, δύμως τόρα ὅταν τελειώσωμε τὸ ταχύτερο.

Ολοὶ μαζὶ συλλογισμένοι πάλι ἀποτραβήχτηκαν, ὑποχρεωμένοι, θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας ν ἀποφασίσουν.

Ἐξαφάνια δύμως ἐφάγηκαν δύο ἄλλες παρθένες γυναικές μεταξιὰ φορέματα, σὲ δύο ἰσπανικὰ μοντάρια ἀνεβασμένες. Μόλις τὶς εἶδαν οἱ δικασταὶ ποῦ συμπαθοῦσαν τὸν Γραιλάν τὸν ἀνδρεῖο καὶ ἀτρόμητο, φαντάσθηκαν πῶς ὅταν δύο λίγον καὶ ἔχαρηκαν.

Τρεῖς ἀπὸ αὐτοὺς τὸν ἐσίμωσαν πάλι καὶ τοῦ εἶπαν

— Ἰππότη, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, λάβε ὅταν δύο λίγον καὶ μίλησέ μας.

Νὰ δύο ἄλλες παντέμορφες παρθένες πλούσιοντυμένες καὶ λαμπρές. Δίχως ἄλλο μιὰ ἀπὸ τὶς δύο νάνε ἡ ἀγαπημένη σου.

Ο Γραιλάν τοὺς ἀποκριθῆκεν ἀδιάφορα, πῶς τὶς βλέπει γιὰ πρώτη φορὰ καὶ πῶς ποτὲ δὲν τὶς ἀγάπησε.

Οἱ παρθένες χωρὶς καμμιὰ ἀργοπορία στάθηκαν ἐμπόδος στὸ Βασιλέα.

Ολοὶ δοσοὶ ἥσαν ἐκεὶ ἔθαύμασαν τὴν νεότητά τους καὶ τὴν δμορφιά τους καὶ ἀρχισαν νὰ φοβοῦνται γιὰ τὴν Βασίλισσα.

Η πλειό μεγάλη ἀπὸ τὶς δύο μὲ λόγια χαριτωμένα μίλησε στὸ Βασιλέα ἔτοι

— Μεγαλείότατε ἑτοίμος δωμάτια στὸ παλάτι σου, τέτοια, ποῦ νὰ μποροῦμε νὰ καθήσωμε μὲ τὴν Κυρία μας. Ἐρχεται ἐδῶ νὰ σοῦ μιλήσῃ.

Ο Βασιλιᾶς ἐπρόσταξεν ἀμέσως νὰ γεννῇ ἡ θέλησις τῶν παρθένων. Ἐπειτα γυρίζοντας πρὸς τοὺς δικαστὰς τοὺς προστάζει νὰ βγάλουν τὸ ταχύτερο τὴν ἀπόφασή τους. Ἡ Βασίλισσα ποῦ ἥτανε κι ἀντὶ ἐκεῖ, ἐφαίνονταν πολὺ ἀνυπόμονη καὶ πολὺ ὠργισμένη.

Τότε ἐνῷ οἱ δικασταὶ ἥσαν ἑτοιμοὶ νὰ βγάλουν τὴν ἀπόφασή τους εἶδαν νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὴν πόλη καλπάζοντας μὰ Κυρία, ἀληθινὰ ἡ δμορφωτεροὶ τοῦ κόσμου. Καβαλίκεβεν ἔνα ἀσπρὸ θαυμάσιο ἀλογο ποῦ τὴν ἔφερνεν ἀπάνω του τόσον ἀπαλά, σὰ νὰ τὴν νανούριζε.

Τὸ χαριτωμένο αὐτὸς ζῶον εἶχε τὸ λαιμὸ καὶ τὸ κορμὶ ἀπαράμιλλα καλοφτιασμένα.

Τὰ σελαφάλαρά του ἥσαν τόσον ἀρχοντικὰ ποῦ καὶ βασιλιᾶς ἀκόμα δὲ ὅταν μποροῦσε νὰ τἀποκτήσῃ χωρὶς νὰ πουλήσῃ τὸ βασιλεῖο του. Ἡ Κυρία τοῦ ἀλόγου εἶχε λευκὸ τὸ πρόσωπο σὰν τὸ χιόνι τὸ ἀπιδωμένο στὰ κλαδιὰ τῶν δέντρων. Τὰ μάτια της ἥσαν γαλάζια, τὸ στόμα της γλυκὸ καὶ ἡ μύτη της κοντυλένια.

Οσο γιὰ τὰ φρύνια της, ἥσαν καστανόβαθα καὶ σμιγμένα, καὶ τὰ μαλλιά της τὰ ξανθὰ καὶ σγονδὰ ἔκαναν τὴν δμορφιά της ἀσύγκριτη. Ἐπάρω της εἶχε ογκόμενα ἔνα ἐπανωφόρι σταχτοπόρφυρο μὲ τὶς ἀκρες ἀνασηκωμένες.

Ἐνα γεράκι κρατοῦσε στὴν ἀπαλάμη της κι ἔνας σκύλος λαγωνικὸς τὴν ἀκολουθοῦσε ξούσιο της.

Ολοὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι ἀποτηλώθηκαν καθὼς τὴν εἶδαν καὶ δλοι θαυμάσθηκαν φλογισμένοι ἀπὸ ἔναν αἰγνίδιον ἔωτα.

Τότε οἱ δικασταὶ ἐσίμωσαν τὸν Γραιλάν καὶ τοῦ εἶπαν.

— Ιππότη, μὰ κυρίᾳ ἔφτασε ποῦ δὲν εἶνε οὔτε ξανθὴ οὔτε μεγαχροινή, μὰ εἶνε ἡ δμορφή τοῦ κόσμου.

Ο Γραιλάν τοὺς ἄκουσε καὶ καθὼς σήκωσε τὸ κεφάλι τοῦ ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν ἀγαπημένη του.

— Ναί, ἀποκριθῆκεν, αὐτὴ εἶνε.

Βλέποντάς την τόρα, γοιώθω νὰ μοῦ περοῦν οἱ πόνοι καὶ νὰ γίνωμαι πάλι εὐτυχισμένος ἀρ δὲ θελήσῃ νὰ μὲ συγχωρέσῃ, προτιμῶ τὸ θάνατον ἀπὸ τὸ θυμό της.

Η Δέσποινα μπῆκε τότε μέσα στὸ Παλάτι. Ποτὲ τέτοια δμορφιὰ δὲν ἀνέβηκε τὰ σκαλοπάτια του.

Ἡρῷε κοντὰ στὸ Βασιλιᾶ καὶ ἀφῆσε τὸ ἐπανωφόρι της νὰ πέσῃ κάτω, γιὰ νὰ ἔσχωριζῃ πλειὸ καλὰ ἡ κορμοστασιά της. Ο Βασιλιᾶς σὰν εὐγενής ποῦ ἥταν σηκώθη ἀμέσως ἀπὸ τὴ θέση του. Τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ οἱ ἄλλοι, ποῦ καὶ τὴν ἐπλησίασαν ἀκόμα, ὑποταχτικὰ καὶ πρόθυμα καὶ μὲ χίλιους κρυφοὺς καὶ φανεροὺς ἐπαίνους γιὰ τὴν δμορφιά της.

Τότε ἐκείνη μίλησε καὶ εἶπε.

— Βασιλέα, εἶμαι ἐγὼ ἡ ἀγαπημένη τοῦ Γραιλάν, ποῦ τόσο τὸν ἐμίσησεν ἡ βασίλισσα ἐξ αἰτίας μου. Οἱ δικασταὶ σου ἀς ποῦν τώρα ἀν στάθηκεν ἔνοχος ἐπαινῶντας με ἡ ὅχλη.

— Δέσποινα, ἀποκριθῆκεν δ Βασιλιᾶς, ἀς γύρη ἡ χάρη σου.

Ο Γραιλάν ἐλευθερώθηκε τότε, καὶ ἡ χάραια Δέσποινα ἑτοιμάστηκεν ἀμέσως νὰ φύγῃ μ' ὅλα τὰ παρακάλια ποῦ τῆς ἔκαμεν δ Βασιλιᾶς νὰ μείνῃ γιὰ λίγον καιρὸ μαζὶ τους.

Τότε δ Γραιλάν ἀκολούθωντας τὴν κατέβηκεν ἀπὸ τὸ παλάτι καὶ καβαλίκεψε τὸ πολεμικὸ του ἀσπρὸ ἀλογο, ἀποφασισμένος ἀμετάκλητα νὰ τρέξῃ τὸ κατόπι της.

— Εκείνη ἀφοῦ ἀποχαιρέτησε κάτω ὅλους τοῦ παλατιοῦ, ἀνέβηκε στὸ ἄλογό της καὶ ἔφυγε μαζὶ μὲ τές κυρίες της.

Ο Ιππότης τὴν ἀφῆσε νὰ προχωρήσῃ λίγο καὶ καλπάζοντας τὴν ἐσίμωσεν, εὐχαριστῶντας την, ἀλλὰ μὴ πέροντας καμμιὰν ἀπάντηση ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του.

— Ετσι τρέχοντας ἀντάμα ἔφθασαν στὸ δάσος, στὴν ὅχθη τοῦ ποταμοῦ, ἐκεὶ ποῦ γιὰ πρώτη φορὰν ἀνταμώθηκαν.

Τὸ ποτάμι ἔκεινοντας ἀπὸ ἔνα ἔρεθοπον τρέχοντας ὁρμητικὸ καὶ γάργαρον ἀνάμεσα τοῦ δάσους.

Η Δέσποινα μπῆκε μέσα στὸ νερὸ καὶ δ Ιππότης τὴν ἀκολούθησε.

— Γραιλάν, ἐφώναξε τότε ἐκείνη, φύγε, φύγε γιατὶ θὰ πινγῆς.

Χωρὶς νὰ προσέχῃ καν στὴ φωνὴ της δ Ιππότης κεντοῦσε τὰλογό του ὡς ποῦ τὸ νερὸ τοῦ ἀνέβηκεν εἰς τὴν κεφαλή. Τότε ἡ ἀγαπημένη του ἀρπαξε τὰ χαλινάρια τοῦ ἀλόγου του καὶ τὸν ἔφερε πάλι στὴν ὅχθη ἔξω, λέγοντάς του πῶς δὲ μποροῦσε ποτὲ νὰ περάσῃ τὸ ποτάμι ἔκεινο, καὶ πῶς δ κόπος του ἔται ἥταν μάταιος.

Εκείνη μπῆκε ξανὰ στὸ ποτάμι, καὶ δ Γραιλάν μὴν ὑποφέροντας νὰ τὴν ἀποχωρισθῇ καὶ νὰ τὴν χάσῃ, τὴν ἀκολούθησε πάλι καὶ τὸ νερὸ ποῦ τὸν ἔζωσε, τόσο ἥταν ὁρμητικό, ποῦ τόπηρεν ἀπὸ τὴ σέλα τοῦ ἀλόγου του καὶ τὸν παρασκευασμένα της.

Κέπταξέ τον, τὰ κύματα τὸν ἔχουν παιγνίδι τους. Εἶσαι πολὺ ἀδικη μαζὶ τὸν Σοῦ βασιτὰ ἡ καταστάση της.

Ακούοντας ἀντὶ η Δέσποινα του, τὸν λυπήθηκε καὶ γυρίζοντας τὸν ἀρπαξεν ἀπὸ τὴ κύματα της.

Οταν ὑστερα ψηφίζει τὸν ἀλόγον του, τὸν βασιτὰς της.

Οι βρετανοί ποῦ δὲν ἀκούσαν πλειὰ νὰ μιλοῦν γιὰ τὸ Γραιλάν τὸν Ιππότη, ιστοροῦν τόρα καὶ λένε πῶς ἡ ἀγαπημένη του τὸν ἀνεργάδων ...

ΝΕΩΤΑΤΗ ΦΑΣΙΣ

ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ότε κατὰ τὴν 18^η ἑκατονταετηρίδα ἥγειτο νὰ συζητῆται ἐκ νέου ζωηρότερον τὸ ζήτημα περὶ τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου, τότε πάντες οἱ γράφοντες εἴτε ἀρχαῖοι εἴτε δημοτικοὶ ἥσαν πλήρεις ἐνθέου ζήλου ὑπὲρ τῆς ἀρχαμένης ν' ἀνακύπτῃ ἐκ τῆς δούλειας καὶ ἀμαθείας Ἑλλάδος, ἐνηβρύνοντο καλούμενοι Ἑλλήνες καὶ τοῦτο τὸ ὅνομα ἀνὰ στόμα ἔχοντες ἥγωνται, κατὰ τὸν ἑαυτῶν τρόπον ἐκάτεροι, νὰ φωτίζωσι τοὺς ὅμογενεῖς. Καὶ αὐτὸς ὁ Σολωμός, ὅστις ποτὲ οὐχὶ βεβαίως τὰ ἀριστα λέγων παρέτατε τοὺς διδασκάλους τοῖς Τούρκοις «... ἀν κάνενας λογιώτατος κρόνῃ ἥ κάνενας Τούρκος βαυτίζῃ, γιατὶ γὰρ μὲ εἶναι ὅμοιοι καὶ οἱ δύο» καὶ «ἐτελείωσε σοφολογιώταποι τὸ βασιλείον σας εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τῶν Τούρκων τὸ βασίλειο», ἐλάτρευε τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ ἵερὰ ὅστα ἐκήρυττε μεγαλοφωνότατα κοιτίδα καὶ μητέρα τῆς ἐλευθερίας.

Ότε δὲ διὰ τῶν γενναίων ἔργων ἄλλων τε πολῶν καὶ μάλιστα τῶν ἀοιδίμων διδασκάλων τοῦ Γένους Κοραῆ, Βουλγάρεως, Θεοτόκη, Οἰκονόμου, Γενναδίου κλπ. ἥ πλάστιγξ ὁριστικῶς ἔκλινεν ὑπὲρ τῆς ἔξι ἀρχαίων καὶ νέων στοιχείων συγκειμένης γραπτῆς ἡμῶν γλώσσης, τῆς καθαρευούσης λεγομένης, ἀπεβλήθησαν δὲ ὀλοσχερῶς καὶ τὰ τῶν ὀπαδῶν τῆς ἀρχαίας, τῆς Ἀττικῆς, καὶ τὰ τῶν τῆς δημοτικῆς διδάγματα, τότε ἔξηκολούθησε μὲν ὁ περὶ τῆς γραπτῆς γλώσσης ἄγων, ἀλλ' ἀληθῆντος εἰπεῖν δὲν προέκειτο πλέον περὶ τῆς χρήσεως οὔτε τῆς ἀρχαίας ἀκράτου οὔτε τῆς δημάδους, ἀλλ' ἀπλῶς περὶ τῆς ἀκριβεστέρας ἥ χαλαρωτέρας τηρήσεως τῶν κανόνων τῆς ἀρχαίας, γνωστῆς γραμματικῆς, ἐν τοῖς παραλαμβανομένοις ἐκ τοῦ ἀρχαίου θησαυροῦ γλωσσικῆς στοιχείους. Διὰ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Κ. Κόντος, ὅστις ὑπὸ τῶν πολῶν ἀτόπως νομίζεται ὅτι ἥθελησε νὰ ἐπαναγάγῃ τὸν γραφόμενον ἡμῶν λόγον εἰς

τὴν ἀντὸς δὲ ὁ κ. Ἐμμ. Ποΐδης ὁ ἐπί τινα χρόνον ἐπαινέτης, ἔστω καὶ μέχρι λόγων μόνον, τοῦ νεωτέρου χυδαῖσμοῦ γενόμενος καὶ βιβλίον διλόκληρον κατὰ τῆς γραφομένης ἡμῶν γλώσσης ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ γραφομένῃ συγγράφας, οὐδὲν ἄλλο ἔξήτησεν ἥ τὸν καθαρισμὸν τῆς καθαρευούσης (πρβλ. τὸν Ἐλεγχον τῆς δοξασίας ταύτης ἐν ταῖς Γλωσσολογικαῖς Μελέταις σελ. 366—7). Τὴν αὐτὴν δ' ὅδον ἔβησαν πάντοτε καὶ οἱ λοιποὶ παλαιότεροι λόγοι, Κ. Ἀσώπιος, Χρυσοβέργης, Φίλιππος Ἰωάννου, Στέφ. Κουμανούδης, Μᾶρκος Ρενιέρης, Εἰρηναῖος Ἀσώπιος, Ἀγγελος Βλάχος καὶ καθόλου πάντες ὅσοι ἔξηνεγκον περὶ αὐτοῦ γνώμην.

Ἄλλα τὰ πράγματα μετεβλήθησαν ἀπὸ 15 περίπου ἑτῶν· ὧσεὶ μηδέποτε εἶχε τι γραφῆ ὑπὲρ τῆς χρήσεως τῆς δημάδους, ὧσεὶ μὴ εἶχε πρότερον διεκάχθη μαρκός ἀγὼν μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν τῆς λαλουμένης καὶ δὴ ὧσεὶ μὴ εἶχεν ἀποδειχθῆ ἔξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὸ ἀδύνατον τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, ἐπανέλαβον φημοθῆραί τινες ἔξ ἀρχῆς τὸν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἀγῶνα καὶ μετὰ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ καὶ πλείστων ἀνα κριβεῶν ἔξακολουθοῦσιν αὐτόν. Οὕτως σοφιστεύοντες ἥ παραλογιζόμενοι ἥρξαντο κατηγοροῦντες κατὰ τῆς ἀναμίκτου ἔξ ἀρχαίων καὶ νέων στοιχείων γραπτῆς ἡμῶν γλώσσης ὅσα κατὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀρχαίας ἀκράτου εἶχον ἐκφέρει οἱ παλαιότεροι καὶ ἀτινα διὰ τῶν πραγμάτων εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ ἔκποτε ἐξελεγχθῆ ἀπότα καὶ ἀδύνατα. Πρβλ. Σολωμοῦ,

«Χαίρετε λοιπὸν θεῖοι τόνοι, δξεῖτε, βαρεῖτε, περισπωμένει! Χαίρετε, ψιλές, δασεῖς, στιγμές, μεσοστιγμές, ἐρωτηματικές, χαίρετε! Ο κόσμος τρέμει τὴ δύναμί σας, καὶ οὐδὲ ποιητής, οὐδὲ λογογράφος ἥμπορετ τὸ γράψῃ λέξι χωρὶς πρῶτα νὰ σᾶς ὑποταχθῇ» καὶ «φιλοτικῷ μὲ τοὺς σοφολογιωτάτους, οἱ δποῖοι προσπαθοῦν νὰ τυφλώσουν τὸ γένος (ῶστε ὁ Κοραῆς, ὁ Μουστοξύδης, ὁ Γεννάδιος, ὁ Οἰκονόμος, ὁ Γαζῆς καὶ λοιποὶ τῶν χρόνων ἔκεινων λόγοι τὴν τύφλωσιν τοῦ Γένους ἐσκόπουν!)» καὶ «εἴδαμε τὸ δφελος δπον ἐκάμετε μὲ τὰ φωτά σας εἰς τὴν ἐπανάστασι τῆς Ἑλλάδας ἀκούσαμε ποιητᾶδες ἀνοήτους ποῦ ἥθελαν νὰ ἀθανατίσουν τοὺς Ἡρῷες καὶ οἱ παινεμένοι ἥρωες δὲν ἔκαταλάβαιναν λέξι...».

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τότε μὲν λεγόμενα κατὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς ἥσαν καὶ νοητὰ καὶ συγγνωστά. νῦν δὲ ἐπαναλαμβανόμενα κατὰ τῆς γραφομένης ἡμῶν γλώσσης,

ἥτις πᾶν ἄλλο εἶναι ἥ ἥ ἀρχαία, εἶναι καὶ ἀπότα καὶ παράλογα καὶ αὐτόχρονα ψευδῆ.

Καὶ σημειωτέον πρῶτον ὅτι ὁ ἀργὸν ἐπανελήφθη ἔτη τινά, ἀφ' οὗ χρόνου μεγαλοφώνως ἐκηρύχθη ὅτι ἥ ἐπάνοδος τοῦ οὔτω κατιστιθέντος νέου γραπτοῦ ἡμῶν λόγου εἰς τὴν ἀρχαίαν, τὴν Ἀττικὴν ἥ καὶ Κοινήν, ἀν τυχὸν ἐπεδιώκετο ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἐπετυγχάνετο, θὰ ἥτο αὐτόχρονα ἐθνικὴ συμφορὰ (πρβλ. Περιοδικὸν Ἐστίαν, ἀριθ. 392 ἔτ. 1883), ἐν ἄλλοις λόγοις ἀφ' οὗ χρόνου οἱ πρότερον συνιστῶντες τὴν χρῆσιν τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἔξελιπον καὶ δεύτερον ὅτι τοῦτο πράττουσι σήμερον μετὰ τὴν τηλικαύτην διάδοσιν τῆς παιδείας καὶ τοῦ τύπου ἐν τοῖς Ἐλλησι καὶ μετὰ τὴν εἰσχώρησιν τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν τούτου λόγου εἰς πάσας τὰς ἐπιστημονικάς, πολιτειακάς, δικαστικάς, διοικητικάς, κοινωνικὰς κλπ. ἡμῶν σχέσεις, ἐν ἐνὶ λόγῳ μετὰ τὴν κατάκτησιν ὑπὸ αὐτῆς πάντων τῶν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν ἐπι σταμένων ἐν πάσῃ πόλει καὶ κωμοπόλει! .

Άλλα πλὴν τῶν παραδόξων τούτων παρατηροῦνται καὶ ἄλλα πολλὰ οὐχὶ ἥττον παραδόξα ἐν τῇ ἐπαναλήψει τοῦ ἀγῶνος τούτου οὔτω λ. χ. οἱ νεώτεροι οὔτοι πρόμαχοι τῆς δημάδους, ὃς λέγουσι, γλώσσης ἔλέγχονται δλως ἀμεταδίκατον ἐντεῦθεν ἔξακολουθοῦσι πάντοτε παραβάλλοντες τὴν χρῆσιν τῆς ἀρχαίας ἀκράτου εἶχον ἐκφέρει οἱ παλαιότεροι καὶ ἀτινα διὰ τῶν πραγμάτων εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ ἔκποτε ἐξελεγχθῆ ἀπότα καὶ ἀδύνατα. Πρβλ. Σολωμοῦ, «Χαίρετε λοιπὸν θεῖοι τόνοι, δξεῖτε, βαρεῖτε, περισπωμένει! Χαίρετε, ψιλές, δασεῖς, στιγμές, μεσοστιγμές, ἐρωτηματικές, χαίρετε! Ο κόσμος τρέμει τὴ δύναμί σας, καὶ οὐδὲ ποιητής, οὐδὲ λογογράφος ἥμπορετ τὸ γράψῃ λέξι χωρὶς πρῶτα νὰ σᾶς ὑποταχθῇ» καὶ «φιλοτικῷ μὲ τοὺς σοφολογιωτάτους, οἱ δποῖοι προσπαθοῦν νὰ τυφλώσουν τὸ γένος (ῶστε ὁ Κοραῆς, ὁ Μουστοξύδης, ὁ Γεννάδιος, ὁ Οἰκονόμος, ὁ Γαζῆς καὶ λοιποὶ τῶν χρόνων ἔκεινων λόγοι τὴν τύφλωσιν τοῦ Γένους ἐσκόπουν!)» καὶ «εἴδαμε τὸ δφελος δπον ἐκάμετε μὲ τὰ φωτά σας εἰς τὴν ἐπανάστασι τῆς Ἑλλάδας ἀκούσαμε ποιητᾶδες ἀνοήτους ποῦ ἥθελαν νὰ ἀθανατίσουν τοὺς Ἡρῷες καὶ οἱ παινεμένοι ἥρωες δὲν ἔκαταλάβαιναν λέξι...».

ποις, δύως οἱ τοῦ μέσου αἰῶνος Λατινισταὶ ἐποίουν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ νέα πλάττομεν καὶ ταῖς ἀρχαίαις λέξεις νεωτέραν σημασίαν δίδομεν καὶ καθόλου ἡ χρῆσις τοῦ παρόντος μετὰ τῶν ἀρχαίων προτύπων καταρτίζουσι τὸν κανόνα τοῦ λόγου ἡμῶν (πρβλ. ἔνθα ἀνωτ. 513 σημ. 2, 515 σημ. 2 καὶ 516 σημ. 1).

Ταῦτα πάντα ὑπ' οὐδενός ποτε ἀναιρεθέντα οὐδὲ ἀναιρετὰ καθόλου, ἄτε προφανῆ καὶ ἀνατίλεκτα, οὐδαμῶς λαμβάνονται πρὸ δὲ φραγμῶν ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἀείποτε ἔξακολονθοῦσι, τὴν αὐτὴν τακτικὴν δισχυριζόμενοι ὅτι ἡ γλῶσσα ἡμῶν εἶναι δμοία τῇ μεσαιωνικῇ Λατ., ὅτι δὲν ἐννοεῖται (ἴσως ὑπ' αὐτῶν), ὅτι εἶναι τεχνητή (ώσει μὴ ἡτο τεχνητὴ πᾶσα γραφομένη γλῶσσα), μακαρονικὴ κλπ. κλπ.

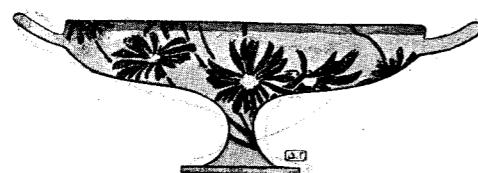
Ομοίως παρατηρεῖται ὅτι οἱ Ἑπίγονοι οὖτοι ἔχουσι μὲν ἀδιαλείπτως ἀνὰ στόμα τὴν ἐπιστήμην, ἔξελέγχονται δ' ὅμως τελέως ἀνεπιστήμονες, ἄτε ἀεννάως παραβαίνοντες στοιχειώδη καὶ ἀναμφίλεκτα τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης δόγματα καὶ ἀξιώματα. Πάντες δηλονότι δμολογοῦσιν ὅτι λέξεις καὶ φράσεις τινὲς δύως διὰ τοὺς τοιούτους ἢ τοιούτους φιλόγγονος. διὰ τοὺς τύπους, οὕτω καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην σημασίαν δὲν κρίνονται κατάλληλοι πρὸς χρῆσιν ἐν τῷ γραπτῷ ἡμῶν λόγῳ· λ.χ. λέξεις τινὲς ἔχουσι τὸ ἀτύχημα νὰ σημαίνωσιν ἐννοίας αἰσχράς, βλασφημίας, βωμολοχίας κττ., καὶ τότε οὐδεὶς ἡμῶν τολμᾷ νὰ παραλάβῃ αὐτὰς ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ σημαίνων δὲν' αὐτῶν πράγματα σεβαστὰ καὶ προσφιλῆ τῷ ἔθνει. Τοῦτο διδάσκουσι καὶ αὐτοὶ λέγοντες « ὑποτάξον πρῶτα σὲ τὴ γλῶσσα τοῦ

λαοῦ » καὶ « τὴ σημασία τῶν λέξεων δὲ λαὸς τὴν διδάσκει τοῦ συγγραφέα ». Καὶ ὅμως παρὰ τὸ προφανὲς τοῦτο γράφοντες τολμῶσι φράσεις καὶ χρῆσις ἐκ διαμέτρου ἐναντίας πρὸς τὰς γνωστὰς τῷ λαῷ. Διότι πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι ζῶντες ἥκουσαν πολλάκις τὴν βλασφημίαν ἐπῆρεν (ἢ νὰ πάρῃ) διάβολος » καὶ πάντες αἰσθανόμεθα τὴν χυδαιότητα αὐτῆς. Καὶ ὅμως δὲ κ. Α. Πάλλης δὲν ἐδίστασεν, ὡς μανθάνω, νὰ συνάψῃ τὴν φράσιν ταύτην μετὰ τοῦ ὁνόματος τοῦ Σωτῆρος καὶ νὰ σηματίσῃ τὸ βλάσφημον, ἐπῆρεν διάβολος τὸν Χριστόν!

Ομοίως πάντες ἐπιστάμεθα ὅτι μετὰ τοῦ ὁνόματος 'Ρωμαϊός, 'Ρωμαίκο κττ. συνάπτεται σῆμερον παρ' ἡμῖν πᾶσα πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀτασθαλία καὶ ἀκοσμία· πρβλ. τὸν 'Ρωμαϊὸν ἢ γνῶσις ὑστερα ἔρχεται, πέντε 'Ρωμαϊοὶ δέκα γνῶμες, ἢ δὲ θὰ φθεγάσωμε τῷρα τὸ 'Ρωμαίκο κττ. Δὲν ἔξετάξω τὴν αἰτίαν τοῦ ἔξευτελισμοῦ τῆς ἄλλοτε περιδόξου καὶ πολυζήλου ὀνομασίας ταύτης, ἀρκεῖ ὅτι ἀπὸ πολλοῦ δμολογυμένως ταύτα σημαίνει. Καὶ ὅμως διὰ ταύτης τῆς οὔτως ἔξευτελισμένης καὶ πᾶσαν πολιτικὴν ἀκοσμίαν ἐμφαινούσης λέξεως τολμῶσι νὰ σημαίνωσι καὶ δυπαίνωσι τὰ ἱερώτατα ἡμῶν, ἢτοι τὸ ἔθνος, τὴν ἴστορίαν καὶ τὴν πατρίδα, συμβουλεύοντες ἡμῖν νὰ δνομαζώμεθα 'Ρωμαϊοὶ οὐχὶ Ἐλληνες, καὶ γράφοντες τὴν ἴστορίαν τῆς 'Ρωμαϊοσύνης. Ως φαίνεται, διὰ πάντων τούτων ἐπιθυμοῦσι νὰ διδάξωσι καὶ πείσωσιν ἡμᾶς ὅτι περὶ τῆς πατρίδος, τῆς ἴστορίας καὶ ἡμῶν αὐτῶν τοιαύτην διφείλομεν νὰ ἔχωμεν ἐννοιαν δποίαν ἢ λέξις 'Ρωμαϊός, 'Ρωμαϊοσύνη, 'Ρωμαίκο ἐκφράζει.

"Επειτα τὸ τέλος

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΘΑΪΣΣΑ *

Μυθιστόρημα ΑΝΑΤΟΛΑ ΦΡΑΝΣ. — Μετάφρασις Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ

Φλόγες ἀνεδίδοντο τῶν δφθαλμῶν τοι ἐνῷ δμύλει, καὶ ἐφαίνετο ὅτι διάπυροι ἀνθρακες ἔξήρχοντο τῶν χειλέων του καὶ ἀκουσίως οἱ περὶ αὐτὸν τὸν ἥκροωντο.

'Αλλ' ὁ γηραιὸς Θαδεὺς δὲν ἔμενεν ἀργός. Περιμαζεύων λίθους καὶ δστράκων κελύφη ἔκρυπτεν αὐτὰ ὑπὸ τὸν χιτῶνα του, καὶ μὴ τολμῶν μόνος του νὰ τὰ φίψη τὰ ἐνεχείριζεν εἰς τοὺς ἐπαίτας. Οἱ χάλικες ταχέως ἐπερούγισαν καὶ ἐν δστρακον, ἐπιδεξίως φιρθέν, ἐσχισε τοῦ Παφνούτιου τὸ μέτωπον. Τὸ αἷμα ρέον ἐπὶ τῆς σκυνθωπῆς μορφῆς τοῦ μάρτυρος. ἐστάλαξεν ὡς νέον βάπτισμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς ἀμαρτωλῆς. Καὶ ἡ Θαΐς, πνιγομένη ὑπὸ τῶν ἐναγκαλισμῶν τοῦ μοναχοῦ, μὲ τὴν λεπτήν της σάρκα πνιγομένη ἐπὶ τοῦ ἀδροῦ φάσου, ἥσθιαντο φίγος, φράκην καὶ τρόμον.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνθρωπος κομφῶς ἐνδεδυμένος καὶ μὲ ἐστεφανωμένην τὴν κεφαλὴν ἥνοιξε δίοδον διὰ μέσου τῶν μαινομένων ἀνακράζων:

— Σταθῆτε, σταθῆτε! Ο μοναχὸς αὐτὸς εἶνε ἀδελφός μου!

— Ήτο δ Νικίας, ὅστις κλείσας τὰ δμματα τοῦ φιλοσόφου Εὐάρκιτου καὶ διερχόμενος τῆς πλατείας ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν οἶκον του, ἔβλεπε χωρὶς πολλὴν ἔκπληξιν — διότι τίποτε δὲν τὸν ἔξέπληξε — τὴν πυράν καπνίζουσαν, τὴν Θαΐδα πενιχρῶς ἐνδεδυμένην καὶ τὸν Παφνούτιον λιθοβολούμενον.

Καὶ ἐπανελάμβανε:

— Σταματήσατε, σᾶς λέγω, φεισθῆτε τοῦ παλαιοῦ μου συμμαθητοῦ, σεβασθῆτε τὴν προσφιλῆ τοῦ Παφνούτιον κάραν.

Συνηθισμένος ὅμως εἰς τὰς λεπτὰς τῶν φιλοσόφων διαλέξεις, δὲν κατεῖχε τὴν δεσποτικὴν ἐνεργητικότητα ἡ ὅποια ὑποτάσσει τὰ πλήθη. Καὶ κανεὶς δὲν τὸν ἥκουσε. Βροχὴ χαλίκων καὶ δστράκων ἔπιπτεν ἐπὶ τοῦ μοναχοῦ, ὅστις καλύπτων τὴν Θαΐδα διὰ τοῦ σώματός του ἐδόξαζε τὸν Θεόν, τοῦ ὅποιου ἡ ἀγαθότης μετέ-

* Ιδεελίδα 187.

βαλλε τὰς πληγὰς εἰς θωπείας. Ο Νικίας ἀπελπισθεὶς πλέον δτι ἥδυνατο νὰ εἰσακουσθῇ, καὶ βέβαιος δτι δὲν ἥδυνατο νὰ σώσῃ τὸν φίλον του, διὰ τῆς βίας ἢ τῆς πειθοῦς, ἀφίνετο ἥδη εἰς τοὺς θεούς, πρὸς τοὺς δποίους ἐλαχίστην εἶχεν ἐμπιστοσύνην, ὅταν αἴφνης τοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἵδεα νὰ μεταχειρισθῇ στρατήγημα, τὸ δποῖον ἢ περιφρόνησις τῶν ἀνθρώπων τοῦ εἶχεν ἐμπνεύσει. Ἐξήγαγε τῆς ζώνης τὸ βαλάντιόν του, τὸ δποῖον ὡς βαλάντιον φιλήδονον καὶ γενναίου ἥτο πλῆρες χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ πλησιάζων πρὸς τοὺς λιθοβολοῦντας ἐκρότει τὸν χρυσὸν εἰς τὰ ὄτα των.

Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπρόσεξαν, τόσον ἥτο μεγάλη ἡ μανία των. Ἔπειτα, δλίγον κατ' ὀλίγον, ἐστρεψαν τὰ βλέμματα πρὸς τὸν ἀντηχοῦντα χρυσόν, καὶ ταχέως παραλυθέντες οἱ βραχίονές των δὲν ἥπειλουν πλέον τὸ θῦμα των. Βλέπων δτι πρόσειλκυε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς ψυχάς των, ἥνοιξε τὸ βαλάντιον καὶ ἤρχισε νὰ ὁρίπη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κερομάτια εἰς τὸ πλῆθος. Οἱ μᾶλλον ἀπληστοὶ ἔκαψαν διὰ νὰ τὰ ἀρπάσουν. Ο φιλόσοφος χαίρων διὰ τὴν πρώτην του ἐπιτυχίαν, ἔρριψεν ἐπιτηδείως ἑδῶ καὶ ἐκεὶ δηνάρια καὶ δραχμάς. Εἰς τὸν ἥχον τοῦ πίπτοντος καὶ ἀναπηδῶντος μετάλλου ἡ ὁρδὴ τῶν καταδιωκτῶν ἐκυλίσθη κατὰ γῆς. Ἐπαῖται, δοῦλοι ἐμποροὶ, ἐσύροντο χαμάι, ἐνῷ συσπειρωμένοι πέριξ τοῦ Χείρωνος οἱ πατρίκιοι παρετίθουν τὸ θέαμα γελῶντες. Καὶ αὐτὸς δτο Χείρων ἀπέβαλλε τὴν δργήν του. Οἱ φίλοι του ἐνεθάρρυνον τοὺς κυλιομένους ἀντιπάλους, ἐμάντευον τοὺς νικητάς, ἐστοιχημάτιζον καὶ ἔξηρέμιζον τοὺς δυστυχεῖς ὡς ἐὰν ἦσαν κῦνες διαπληκτίζομενοι. Ὅταν ἔνας χωλὸς κατώρθωσε νὰ ἀρπάσῃ μίαν δραχμήν, ἐπευφημίαι οὐρανομήκεις ἥκουνθησαν. Οἱ νέοι ἤρχισαν νὰ ὁρίπουν καὶ αὐτοὶ νομίσματα καὶ δὲν ἐβλεπε τις πλέον ἐπὶ τῆς πλατείας παρὰ μίαν ἀπειρίαν ράχεων, αἱ δποῖαι ὑπὸ μεταλλικὴν βροχὴν συνυθοῦντο ὡς κύματα μαινομένης θαλάσσης. Ο Παφνούτιος εἶχε λησμονηθῆ.

Ο Νικίας ἔτρεξε πρὸς αὐτόν, τὸν ἐκάλυψε διὰ τοῦ μανδύου του καὶ τὸν ἔσυρε μετὰ τῆς Θαΐδος διὰ μέσου δρομίσκων, δπον κανεὶς δὲν τοὺς κατεδίωξεν. Ἔτρεξαν ἐπ' ὀλίγον ἐν σιγῇ, καὶ ἔπειτα, ενδρεμέντες ἐκτὸς κινδύνου, ἐβράδυναν τὸ βῆμα, καὶ δτο Νικίας μὲ ὑφος εἰρωνικὸν καὶ κατά τι θλιβερόν:

— Γεγονὸς λοιπὸν τετελεσμένον! εἶπεν. Ο Πλούτων ἀπήγαγε τὴν Περσεφόνην καὶ ἡ Θαΐς

ἀκολουθεῖ μαροῦν ἡμῶν τὸν ἄγριον φύλον μου. — Ἀληθῶς, Νικία, ἀπήντησεν ἡ Θαΐς, ἐκουράσθην νὰ ζῷ μὲ ἀνθρώπους ὡς σύ, γελῶντας, ἀρωματισμένους, προσηνεῖς καὶ ἐγωστάς. Ἐκουράσθην παντὸς δτι γνωρίζω καὶ ἀναζητῶ τὸ ἄγνωστον. Ἡννόησα δτι ἡ χαρὰ δὲν ἀποτελεῖ χαρὰν καὶ ἴδου ὃ ἀνθρώπως αὐτὸς μὲ διδάσκει δτι ἐν τῇ λύπῃ ἔγκειται ἡ ἀληθῆς χαρά. Τὸν πιστεύω, διότι κατέχει τὴν ἀλήθειαν.

— Καὶ ἐγώ, φίλη μου, ἀπήντησεν δτο Νικίας μειδιῶν, κατέχω δλας τὰς ἀληθείας. Αὐτὸς ἔχει μόνον μίαν, ἐγὼ τὰς ἔχω δλας. Πλουσιώτερος αὐτοῦ δὲν εἰμαι, μολαταῦτα ἀληθῶς, οὔτε μᾶλλον ὑπερήφανος, οὔτε μᾶλλον εὐτυχῆς.

Καὶ βλέπων δτι δτο μοναχὸς τοῦ ἔρριπτεν ἀπαστράπτοντα βλέμματα:

— Μὴ νομίσῃς, φύλατε Παφνούτιε, δτι σὲ θεωρῶ ἐκτάκτως ἥλιθιον ἡ ἐκτάκτως παράλογον. Ἐὰν μᾶλιστα συγκρίνω τὴν ζωὴν μου μὲ τὴν ἰδικήν σου δὲν γνωρίζω ποία θὰ ἥτο προτιμωτέρα. Μετ' ὀλίγον θὰ λάβω τὸ λουτρὸν τὸ δποῖον τὸ Κροβύλιον καὶ ἡ Μυρτάλη μου ἔχουν παρασκευάσει. Θὰ φάγω μίαν πτέρυγα φασιανοῦ τῆς Φάσου καὶ θὰ ἀναγνώσω ἔπειτα δι' ἐκατοστὴν φορὰν μῆνον τινὰ τοῦ Ἀπούλιου ἡ ἔγχειριδιον τοῦ Πορφυρίου Σὺ θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ κελλίον σου. θὰ γονυπετήσῃς ὡς πειθηνία κάμηλος, θὰ ἀναμαστήσῃς ἀγνοῶ ποίας μαγικὰς φράσεις, πολλάκις ἐπαναληφθεῖσας, καὶ τὸ ἑσπέρας θὰ καταπίγῃς γογγύλια ἄνευ ἔλαιου Μολαταῦτα, φίλε μου, ἐκτελοῦντες πρᾶξεις κατ' ἐπιφάνειαν τόσον διαφόρους, ὑπακούομεν καὶ οἱ δύο εἰς τὸ αὐτὸν αἴσθημα, εἰς τὸ αὐτὸν μοναδικὸν κίνητρον δλων τῶν ἀνθρωπίνων πρᾶξεων. Ἀμφότεροι ἀναζητοῦμεν τὴν ἥδονήν καὶ τὸ αὐτὸν τελικὸν ἀποτέλεσμα, ἐπιδιώκομεν, τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἀνέφικτον εὐτυχίαν. Ἐὰν ἐδικαίουν ἔστιν τὸν ἀνάμνησιν τῆς Ζεύς, θαίσεις μὲ δραχμὰς, φιλάτη κάρα.

Καὶ σύ, Θαΐς μου, ὑπαγε καὶ ἀγάλλον καὶ ἔσο εὐτυχῆς ἀκόμη περισσότερον ἐν τῇ στεργεσίᾳ καὶ τῇ μετανοίᾳ ἢ ἐν τῷ πλούτῳ καὶ τῇ ἥδονῇ. Σὲ θεωρῶ δπωσδήποτε ἀξιοζήλευτον. Ἐὰν δτο Παφνούτιος καὶ ἐγὼ ὑπακούοντες ἀπὸ τῆς γεννήσεως μας εἰς τὴν φύσιν ἔξητήσαμεν πάντοτε τὴν ἴδιαν ἴκανοποίησιν, σὲ ἀπ' ἐναντίας ἐγεύθης ἐν τῇ ζωῇ, ἀγαπητὴ Θαΐς, ἥδονάς ἀντιθέτους, τὰς δποίας σπανίως ἔτυχεν εἰς καὶ δτο ἀνθρώπως νὰ γνωρίσῃ. Ἔπειθύμουν τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἐγὼ νὰ ἥμην διὰ μίαν ὥραν ἀγίος, δπως δτο Παφνούτιος μου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἐπιτετραμένον... Χαῖρε λοιπόν, Θαΐς.

— Υπαγε δτι μυστικαὶ δυνάμεις τῆς φύσεως καὶ τῆς είμαρμένης σὲ δπηγοῦν ἀποφέρουσα μαζύ σου τὰς εύχας τοῦ Νικία τὰς δποίας γνωρίζω ἀνωφελεῖς. Τί δύναμαι δμως ἀλλίτερον νὰ σου δώσω ἡ ματαίας εύχας καὶ στείρως επιθυμίας, ὡς τίμημα τῶν θαυμασίων χιμαρῶν αἱ δποίαι ἀλλοτε μὲ ἐκάλυπτον ἐντὸς τῶν βραχίονων σου καὶ τῶν δποίων φυλάττω ἀκόμη τὴν σκιάν; Χαῖρε ενεργέτρια μου! Χαῖρε ἀγαθότης ἀγνοοῦσα ἔστιν, μυστηριώδης ἀρετή, ἥδονή τῶν ἀνθρώπων! Χαῖρε ἡ θελητικάτερά τῶν εἰκόνων τὰς δποίας δι' ἄγνωστον σκοπὸν ἔρριψεν ἡ φύσις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ μυστηριώδους αὐτοῦ κόσμου.

— Ενῷ ὅμιλει, ἀγρία δργὴ ἐπωάζετο εἰς τὴν καρδίαν τοῦ μοναχοῦ δτο δποίος ἔξερδράγη εἰς ὑβρεῖς.

— Φύγε, κατηραμένε σὲ περιφρονῶ καὶ σὲ μισῶ! Φύγε, υἱὲ τῆς κολάσεως, χιλιάκις μοχθηρότερος τῶν δυστυχῶν ἔκείνων ἀμαθῶν οἱ δποίοι πρὸ δλίγον μὲ ἐλιθοβόλουν. Ἡγνόουν ἔκείνοι τί ἔπραττον καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τὴν δποίαν ὑπὲρ αὐτῶν ἔπικαλοῦμαι θὰ κατέληθησω μίαν ἡμέραν ἐντὸς τῶν καρδιῶν των. Ἄλλ' ἐσύ, χείριστε Νικία, εῖσαι ἐπίβουλον δηλητήριον καὶ ιδὸς δξύς, ἡ πνοή τοῦ στόματός σου ἀναδίδει ἀπελπισίαν καὶ θάνατον καὶ ἐν μόνον τῶν μειδιαμάτων σου περιέχει περισσότερας βλασφημίας ἀπὸ δσας ἔξέρχονται ἐπὶ αἰῶνας ἐκ τῶν καπνιζόντων χειλέων τοῦ Σατανᾶ! Οπίσω, κατηραμένε.

— Ο Νικίας τὸν ἥτενειζε μὲ τρυφερότητα.

— Χαῖρε, ἀδελφέ μου, τοῦ εἶπε, καὶ εἶθε νὰ διατηρήσῃς μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς, τοὺς θησαυροὺς τῆς πίστεως, τοῦ μίσους καὶ τῆς ἀγάπης σου. Χαῖρε, Θαΐς. Εἰς μάτην θὰ μὲ λησμονήσῃς ἀφ' οῦ διατηρῶ τὴν ἀνάμνησιν σου.

— Καὶ ἔγκαταλείπων αὐτοὺς ἀπειμαρόνηθη περίφροντις διὰ τῶν σκολιῶν δδῶν τὴν μεγάλης νεκροπόλεως τῆς Αλεξανδρείας τὴν δποίαν κατώκουν οἱ νεκρούς μας τὰς εύχας καὶ τὰς εύχας τῶν αὐτούς την ἀληθείαν, δὲν δύνασαι πλέον νὰ ἐνώσῃς τὰ χεῖλη ἡ τὰς χεῖρας χωρὶς ἡ ἀποδία πρὸς τὸν ἴδιον ἔστιν τὸν δημόσιον σου νὰ σου πλημμυρήσῃ τὴν καρδίαν.

— Εκείνη τὸν ἥκολούνθει μὲ ὑποταγὴν καὶ περιφρόνησιν. — Ακαθαρτωτέρα τῆς θηλείας κυνῶν καὶ ἀγριοχόρων ἐπόρνευσες εἰς τοὺς είδοκολατρῶν τοὺς θησαυρούς τῆς πίστεως, τοῦ μίσους καὶ τῆς ἀγάπης σου. Χαῖρε, Θαΐς. Εἰς μάτην θὰ μὲ λησμονήσῃς ἀφ' οῦ διατηρῶ τὴν ἀνάμνησιν σου.

— Γύναι, ἔλεγεν δτο μοναχός, δλη ἡ ἀχανής αὐτὴ θαλάσσα δὲν θὰ ἥδυνατο νὰ πλύνῃ τὸν ρύπον σου.

— Τῆς δόμιλει μὲ δργὴν καὶ περιφρόνησιν.

— Ακαθαρτωτέρα τῆς θηλείας κυνῶν καὶ ἀγριοχόρων ἐπόρνευσες εἰς τοὺς είδοκολατρῶν τοὺς θησαυρούς τῆς πίστεως, τοῦ μίσους καὶ τῆς ἀγάπης σου. Χαῖρε, Θαΐς. Εἰς μάτην θὰ μὲ λησμονήσῃς ἀφ' οῦ διατηρῶ τὴν ἀνάμνησιν σου.

— Εκείνη τὸν ἥκολούνθει μὲ δδῶν τὸν φλογερὸν ήλιον. Η κόπωσις τῆς ἔλυτε τὰ γόνατα καὶ ἡ δίψα τῆς καθίσταται διάπυρον τὴν ἀναπνοήν. Αλλ' ο Παφνούτιος μαροῦν τοῦ νὰ αἰσθανθεῖται τὴν ἐπίπλαστον ἔκείνην εὐσπλαγχνίαν ἡ δποία μαλακάνει τὰς κοινὰς καρδίας, ἔκαιρετο μαλιστα διὰ τὰς εξαγνιστικὰς δδύνας τῆς σαρκὸς ἔκείνης ἡ δποία εἶχε ζῆσει ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ. Εν τῇ παραφορᾷ ἀγίου ζήλου ήθελε ἀν ἥτο δυνατὸν νὰ πληγώσῃ διὰ

μαστιγώσεων τὸ σῶμα ἔκεινο τὸ δποῖον διετήρει τὴν καλλονὴν ὡς μέγα δεῦγμα τῆς ἀτιμίας. Αἱ σκέψεις ὑπέκαιον τὴν εὐσεβῆ του μανίαν, ἀναμιμησκόμενος δὲ ὅτι ἡ Θαῖς εἶχε δεχθῆ τὸν Νικίαν ἐν τῇ κλίνῃ της, τόσην φρίκην ἡσθάνθη ἐπὶ τῇ ἴδεᾳ, ὥστε ὅλον τὸ αἷμα συνέρρευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τὸ στῆθος διεργηγνύετο. Τὰ ἀναδέματα πνιγόμενα εἰς τὸν λάρυγγα ἀντικατεστάθησαν διὰ τριγμῶν τῶν ὀδόντων. Ἀνεπήδησε τότε. ὠρθώθη ἔμπροσθέν της ὠχρός, τρομερός, ἔμπλεος θυμοῦ, τὴν ἡτενίσει μέχρι ψυχῆς καὶ τὴν ἔπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἐκείνη χωρὶς νὰ σταματήσῃ ἐσπόγγισεν ἡρέμα τὸ πρόσωπόν της. Τὴν ἡκολούθει τῶρα προσηλῶν ἐπ' αὐτῆς, ὡς ἐπὶ ἀβύσσου, τὰ βλέμματά του. Ἐβάδιζε μὲν ἕραν ἀγανάκτησιν καὶ ἐσκέπτετο νὰ ἐκδικήσῃ τὸν Χριστὸν ὅπως μὴ δι Χριστὸς ἐκδικήσῃ ἑαυτόν, ὅταν αἴφνης εἶδε σταγόνα αἷματος ἡ δόπια ἐκ τοῦ ποδὸς τῆς Θαΐδος ἐκυλίσθη εἰς τὴν ἄμμον. Ἡσθάνθη τότε τὴν δρόσον ἀγνώστου πνοῆς νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀνοιχθεῖσαν καρδίαν του, λυγμοὶ ἀνῆλθον ἀφθόνως εἰς τὰ χεῖλη του καὶ ἔκλαυσε καὶ τρέξας ἔγονυπέτησεν ἔμπροσθέν της καὶ τὴν ἐκάλεσεν ἀδελφήν του καὶ ἐφύλησε τὸν αἵματωμένους της πόδας.

Ἐματοντάκις ἐψιθύρισεν:

— Ἄδελφή μου, ἀδελφή μου, μῆτερ μου, ω ὑπεραγία!

Καὶ προσηγήθη.

— Συλλέξατε πολυτίμως, ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ, τὴν σταγόνα ταύτην τοῦ αἵματος καὶ φέρετε αὐτὴν ἐμπροσθεν τοῦ θρόνου τοῦ Κυρίου. Μία ἀνεμόνη θαυματουργὸς ἀς βλαστήσῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου τὴν δόπιαν ἔβρεξε τῆς Θαΐδος τὸ αἷμα, καὶ οἱ βλέποντες τὸ ἄνθος ἀς ἀνακτῶσι τὴν ἀγνότητα τῆς καρδίας καὶ τῶν αἰσθήσεων. Ὡς ἄγια, ἄγια, τρισαγία Θαῖς!

Ἐνῶ προσηγύχετο καὶ ἐπροφήτευε τοιουτορόπως, νεαρὸν παιδίον διῆλμεν ἐπὶ ὄνου. Ὁ Παφνούτιος τὸ διέταξε νὰ κατέληῃ, ἐτοποθέτησεν ἐπὶ τὸν ὄνον τὴν Θαΐδα, ἔλαβε τὰ ἡνία καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον. Πρὸς τὴν ἐσπέραν συναντήσας διώρυγα σκιαζομένην ὑπὸ ὁραίων δένδρων, ἔδεσε τὸν ὄνον εἰς τὸν κορμὸν φοίνικος καὶ καθήμενος ἐπὶ λίθου κεκαλυμμένης διὰ βρύου διεμοιράσθη μὲν τὴν Θαΐδα ἀρτον τὸν δποῖον συνώδευσαν δι' ἀλατος καὶ ὑσώπου. Ἐπινον δροσερὸν ὕδωρ εἰς τὸ κοῦλον τῆς χειρός των καὶ συνωμίλουν διὰ πράγματα αἰώνια. Ἐκείνη ἔλεγε:

— Ποτὲ δὲν ἔπια καθαρώτερον ὕδωρ, οὔτε ἀνέπνευσα δροσερώτερον ἀέρα καὶ αἰσθάνομαι ὅτι δι Θεὸς περιέπταται εἰς τὰς διερχομένας αὔρας.

Ο Παφνούτιος ἀπήντα.

— Ἰδοὺ μᾶς καλύπτει ἡ ἐσπέρα, ἀδελφή μου. Τοὺς λόφους περιβάλλουν αἱ κυαναὶ τῆς νυκτὸς σκιαί. Ἀλλὰ ταχέως τὰ ἀδυτα τῆς ζωῆς θὰ λάμψουν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡσῆς καὶ θὰ ἴδης ἀπαστράπτοντα τὰ ὄδα τῆς αἰωνίου πρωΐας. Ἐπεριπάτησαν ὅλην τὴν νύκτα καὶ ὅταν διητοὶ καὶ ἐπειτα στρεψομένη πρὸς τὸν μοναχόν.

— Θὰ τὴν τοποθετήσωμεν, εἶπε, εἰς τὰς Μαρίας.

— Ναὶ, κόρη μου καὶ ἀδελφή μου, ἐκεὶ εἶνε τῆς σωτηρίας δι οἴκος δποῦ θὰ σὲ ἐγκλείσω διὰ τῶν χειρῶν μου.

Μετ' ὀλίγον διέκριναν γυναῖκας πανταχόθεν ἐρχομένας αἱ δποῖαι ἐσπευδον εἰς τὰς σκηνάς των ὡς μέλισσαι ἐπὶ τῶν κυψελῶν. Ἀλλαι ἐψηνον τὸν ἀρτον ἡ παρεσκεύαζον τὰ ὄσπρια, ἄλλαι ὑφαινον τὸν λίνον, τὸ δὲ φῶς τοῦ οὐρανοῦ ὡς θεῖον μειδίαμα κατήρχετο ἐπὶ αὐτῶν. Πολλαὶ ὠνειροπόδουν εἰς τὴν σκιὰν τῶν Ταμαρινέων, μὲ τὰς λευκὰς χειρας ἀναπανομένας. Εἶχον ἐκλέξει τὴν μερίδα τῆς Μαγδαληνῆς καὶ πλήρεις ἀγάπης ἐξετέλουν ὡς μόνα ἔργα τὴν προσευχήν, τὴν ἐνατένισιν καὶ τὴν μελέτην. Τὰς ὀνόμαζον διὰ τοῦτο Μαρίας καὶ ἡσαν δλαι λευκοενδεδυμέναι. Καὶ ἐκεῖναι αἱ δποῖαι εἰργάζοντο διὰ τῶν χειρῶν των ἐλέγοντο Μάρθαι καὶ ἐφόρουν ἐσθῆτας κυανᾶς. Ὁλαι ἐκαλύπτοντο διὰ πέπλου ἀλλ' αἱ γεώτεραι δφινον τὸν βοστρύχους νὰ πίπτουν ἐπὶ τῶν μετώπων των. Πρέπει δὲ νὰ ἀποδώσωμεν τοῦτο εἰς ἀποφοεξίαν ἀφ' οὗ διακονοισμὸς δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Γηραιὰ κυρία ὑψηλὴ καὶ λευκὴ μετέβαινεν ἀπὸ κελλίον εἰς κελλίον, στηριζομένη ἐπὶ ξυλίνου σκηπτρου. Ὁ Παφνούτιος τὴν ἐπλησίασε μὲ σεβασμόν, τῆς ἡσπάσθη τὸ ἀκρον τῆς καλύπτρας καὶ τῆς εἶπε:

— Ἡ εἰρήνη τοῦ Κυρίου ἔστω μετὰ σου, ἀξιοσέβαστος Ἀλβίνα. Σου φέρω εἰς τὴν κυψέλην, τῆς δποίας εἰσαὶ βασιλισσα, μίαν μέλισσαν τὴν δποίαν ηῦρα εἰς ὄδον ἄνευ ἀνθέων. Τὴν ἔλαβα εἰς τὸ κοῦλον τῆς χειρός

μου καὶ τὴν ἔθερμανα διὰ τῆς πνοῆς μου. Καὶ τώρα σοῦ τὴν δίδω.

Καὶ ἔδειξε διὰ τοῦ δατκύλου τὴν κωμωδὸν ἡ δποία ἐγονυπέτησε πρὸ τῆς θυγατρὸς τῶν Καισάρων.

Ἡ Ἀλβίνα ἐσταμάτησεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα της ἐπὶ τῆς Θαΐδος, τὴν διέταξε νὰ ἐγερθῇ, τὴν ἐφύλησεν εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἐπειτα στρεψομένη πρὸς τὸν μοναχόν.

— Θὰ τὴν τοποθετήσωμεν, εἶπε, εἰς τὰς Μαρίας.

— Ο Παφνούτιος τῆς διηγήθη τότε διὰ τίνων μέσων ἡ Θαῖς εἶχεν διηγηθῆ εἰς τὸν οἶκον τῆς σωτηρίας, καὶ ἐξήτησε νὰ τὴν κλείσουν κατὰ πρῶτον εἰς ἐν κελλίον. Ἡ ἡγουμένη συγκατένευσε καὶ ὠδήγησε τὴν ἀμαρτωλὴν εἰς καλύβην ἡ δποία ἐμενεν ἐρημος ἀφ' ἡς στιγμῆς δι θάνατος τῆς παρθένου Λήτας τὴν εἶχε καταστῆσει ιεράν. Εἰς τὸ στενὸν τοῦτο δωμάτιον ὑπῆρχε μόνον μία κλίνη, μία τράπεζα καὶ μία θυρίδα καὶ ἡ Θαῖς θέτουσα τὸν πόδα ἐπὶ τῆς

εἰσόδου κατελήφθη ἀπὸ ἀμετρον χαράν.

— Θέλω μόνος μου νὰ κλείσω τὴν θύραν εἶπεν δ Παφνούτιος, καὶ νὰ θέσω τὴν σφραγίδα τὴν δποίαν δ Ιησοῦς ἐφόρμενος θὰ διαρρήξῃ μὲ τὰς χεῖρας του.

Καὶ μεταβὰς παρὰ τινα κρήνην ἔλαβε δράκα μελανῆς ἀργίλλου, ἀνέμιξε μίαν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς του καὶ ἐφήρμοσε τὸ μίγμα ἐπὶ τῆς θυρίδας.

— Επειτα πλησιάσας τὸ παράθυρον παρὰ τὸ δποῖον ἡ Θαῖς ἵστατο ἡρεμος καὶ εὐχαριστημένη, ἐγονυπέτησε καὶ δοξολογήσας τοὺς τὸν Θεὸν ἀνέκραξεν.

— Εντυχής ἡ βαδίζουσα τὴν δδὸν τῆς ζωῆς. Ψραῖοι οἱ πόδες της καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἀνταγάγειν.

— Ηγέρθη, ἔρριψεν ἐπὶ τῶν δφθαλμῶν τὴν καλύπτραν του καὶ ἀπεμαρτύρησε βραδέως.

— Η Ἀλβίνα ἐκάλεσε μίαν τῶν παρθένων.

— Φέρε, κόρη μου, εἰς τὴν Θαΐδα πᾶν δι της ἀναγκαιοῦ, ἀρτον, θυρίδα καὶ ἔνα αὐλόν μὲ τρεῖς δπάς.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥ

ΠΟΛΠΟΘΑΣ

Θυμήσον πᾶς μὰ μέρα
Μπροστά σου εἶχε προβάλει
Μ' δλόγυρο κεφάλη
Η πλειό χλωμὴ μορφή.

Κι' ἀνάμεσα στοὺς πόνους
Ποῦ τῶγραψεν ἡ μοῖρα,
Στὴ φτερωτή του λόρα
Σπαρτάριζε ἡ στροφή.

Τοῦ νοῦ του τὸ μαρτύριο,
Τὴ σκέψη του θυμήσον,
Κι' ἀν ἵσως ἡ ψυχή σου
Δὲν τὸν ζητήσῃ πλειό,

Πάντα σ' ἐσὲ θὰ μένη,
Στὴν πλειό γλυκειά ἀρμονία,
Σὰν κάπι ποῦ ἡ θυσία
Αφίνει στὸ ναό.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

KATA TON WILLIAM RITTER

Εις ἐν ἀπὸ τὰ καλλιτεχνικά περιοδικά τοῦ κόσμου τὸ «Emporium» τοῦ Νοεμβρίου, ἔκδιδόμενον εἰς Bergamo τῆς Ἰταλίας, διὰ William Ritter μὲ κριτικὴν σαφῆ, μὲ αἰσθημα καὶ βαθεῖαν γνῶσιν ἀναλύει τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου Ἐλληνος ζωγράφου Νικολάου Γύζη.

Τὸ δόνομα τοῦ ἔξοχου καλλιτέχνου, τώρα ποῦ ἡ ζωὴ ἔπαισε νὰ γεμίῃ μὲ δνειδα τὴν ψυχήν του, τρέχει παντοῦ τιμῶν τὴν Ἑλλάδα.

Ίδον εἰς Ἐλλην καλλιτέχνης, λέγει διὰ περιφράνης κριτικός, διὰ τοῦ τεσσαρακονταετίαν προσέφερε τὰ ἀληθέστερα παραδείγματα τοῦ ἀρχαίου κάλλους, καὶ διὰ τοῦ Hans Sachs δύναται νὰ κανχᾶται διὰ τὸν τελείωτερον θησαυρὸν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν μεγάλων γλυπτῶν. Φανταζόμεθα διὰ τὰ ἔργα τοῦ Ἀπελλοῦ δὲν θὰ διέφερον ἀπὸ τὰ τοῦ Γύζη παρὰ μόνον ὡς πρὸς τὴν ὑπογραφήν.

Ἐξετάζων τὰ τοῦ βίου του, λέγει διὰ οἱ εὐτυχεῖς λαὸι καὶ οἱ ἐργατικοὶ καλλιτέχναι δὲν ἔχουν ίστορίαν. Ἐλλην, διὰ μὲν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του τὴν ἑλληνικὴν καὶ δὲν ἀνεγίνωσκε παρὰ μόνον ἑλληνικάτης διὰ τὸν δὲν ἔτοι διὰ τοῦ διόπτρας στόλισμα πνευματικῆς ἀνατροφῆς ἀλλά διὰ τοῦ βάσις καὶ διὰ τὸν διάστασις τῆς λατρείας του, διὰ τοῦ ψυχῆς του ἐν συνόλῳ δὲν ἔτοι πλέον τὸ παρελθὸν ἀλλὰ τὸ παρόν.

Καὶ ἔξυψώνει τὸ φρόνημα τῶν Ἐλλήνων πατριωτῶν διὰ τοῦ διόπτραν νομίζομεν πάντοτε εὐφυεῖς, ἔχέφρονας καὶ καλαισθήτους ἔκείνους ποῦ σκέπτονται, δικάζονται καὶ ζοῦν ὡς ἥμερις. Ὁ Γύζης καὶ τὸ κάλλος του ἔξω, οὕτως εἶπεν, ὡς ἔξοριστοι ἐν Μονάχῳ. Ὅταν τὸ Λονδίνον ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ εὐγενεῖ καλλιτέχνη ἔνα διάσκαλον τῆς περιωπῆς τοῦ Burne-Jones καὶ τοῦ Walter Crane διὰ τοῦ Παρίσιοι ἔδωκαν αὐτῷ θέσιν μεταξὺ τοῦ Puvis de Chavannes καὶ τοῦ Moreau, ἐν Μονάχῳ δυστυχῶς ἡ ἐκτίμησις καὶ διὰ μαρμάρους ὑπελείποντο. Ἀν ἔξαιρέσωμεν τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησιν συναδέλφων οἵος διὰ Lenbach, ἀπορεῖ διὰ τοῦ κριτικὸς πῶς δὲν εὑρέθη τρόπος νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς τὸν Γύζην ἐν ἔργον ἀξιού τοῦ διόπτρας του. Ἀπαξ μόνον ἡ

Νυρεμβέργη ἡ καλλίτερον ἡ Ἐταιρία τῆς Βιομηχανικῆς Τέχνης τῆς Νυρεμβέργης ἔδωκεν αὐτῷ παραγγελίαν ἐνὸς φανώματος — plafond —. Τοῦτο διὰ τὸ μεγαλείτερον ἔργον τοῦ Γύζη τὸ διόπτρον τόσον ὠραῖον ἐξετελέσθη ὥστε ἐγκατελεῖφθη ἀμέσως ἡ ἰδέα τοῦ φανώματος καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὸν καλλιτεχνικὸν τοῖχον καὶ ἡ γενέθλιος πόλις τοῦ Wolgemuth, τοῦ Dürer καὶ τοῦ Hans Sachs δύναται νὰ κανχᾶται διὰ τὸν τελείωτερον θησαυρὸν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν μεγάλων γλυπτῶν. Φανταζόμεθα διὰ τὰ ἔργα τοῦ Ἀπελλοῦ δὲν θὰ διέφερον ἀπὸ τὰ τοῦ Γύζη παρὰ μόνον ὡς πρὸς τὴν ὑπογραφήν.

Ἐξετάζων τὰ τοῦ βίου του, λέγει διὰ οἱ εὐτυχεῖς λαὸι καὶ οἱ ἐργατικοὶ καλλιτέχναι δὲν ἔχουν ίστορίαν. Ἐλλην, διὰ μὲν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του τὴν ἑλληνικὴν καὶ δὲν ἀνεγίνωσκε παρὰ μόνον ἑλληνικάτης διὰ τὸν δὲν ἔτοι διὰ τοῦ διόπτρας στόλισμα πνευματικῆς ἀνατροφῆς ἀλλά διὰ τοῦ βάσις καὶ διὰ τὸν διάστασις τῆς λατρείας του, διὰ τοῦ ψυχῆς του ἐν συνόλῳ δὲν ἔτοι πλέον τὸ παρελθὸν ἀλλὰ τὸ παρόν.

Καὶ ἔξυψώνει τὸ φρόνημα τῶν Ἐλλήνων πατριωτῶν διὰ τοῦ διόπτραν νομίζομεν πάντοτε εὐφυεῖς, ἔχέφρονας καὶ καλαισθήτους ἔκείνους ποῦ σκέπτονται, δικάζονται καὶ ζοῦν ὡς ἥμερις. Ὁ Γύζης καὶ τὸ κάλλος του ἔξω, οὕτως εἶπεν, ὡς ἔξοριστοι ἐν Μονάχῳ. Ὅταν τὸ Λονδίνον ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ εὐγενεῖ καλλιτέχνη ἔνα διάσκαλον τῆς περιωπῆς τοῦ Burne-Jones καὶ τοῦ Walter Crane διὰ τοῦ Παρίσιοι ἔδωκαν αὐτῷ θέσιν μεταξὺ τοῦ Puvis de Chavannes καὶ τοῦ Moreau, ἐν Μονάχῳ δυστυχῶς ἡ ἐκτίμησις καὶ διὰ μαρμάρους ὑπελείποντο. Ἀν ἔξαιρέσωμεν τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησιν συναδέλφων οἵος διὰ Lenbach, ἀπορεῖ διὰ τοῦ κριτικὸς πῶς δὲν εὑρέθη τρόπος νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς τὸν Γύζην ἐν ἔργον ἀξιού τοῦ διόπτρας του. Ἀπαξ μόνον ἡ

πεῖν δραγανικὴν ἀπὸ τὴν χρονοσαλλίδα τῆς διδασκαλίας τοῦ Πιλότη.

Ἄφ' ἡς ἐποχῆς εἰσέρχεται καθηγητὴς εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, διὰ Γύζης γίνεται γράμμα νεκρὸν διὰ τὴν Γερμανίαν. Οἱ συνάδελφοι του τὸν συμβουλεύονται καὶ τὸν σέβονται ὡς ἀρχαῖον διδάσκαλον ἀλλὰ τὸ δημόσιον, καίτοι ἀνεπτυγμένον, ἐὰν θέλῃ μυθολογικὰς ἐπικλήσεις, πηγαίνει καὶ εὐθεῖαν εἰς τὰ βιβλιάρια τὰ εἰκονογραφημένα ὑπὸ τοῦ Böcklin καὶ Stuck ἐνῷ ἡ αὐθεντικὴ πρωτοτυπία, σχηματισμένη καὶ διὰ τὸν χάροιν καὶ τὸν ἀττικισμὸν τοῦ Γύζη, τίποτε δὲν τοὺς λέγει. Τί εἶναι εἰς τοὺς διφθαλμοὺς τοῦ δημόσιου ἡ Ἀρτεμις. ἡ Ἀφροδίτη ἡ διὸς Ερωτικὴ παραλληλίζομενα πρὸς τὴν κυρίαν Böcklin μετημφιεσμένη εἰς Χλωρίδα, ἡ πρὸς μίαν Ὀδαλίσκην τὴν ὅπουν ὅλον τὸ Μόναχον εἶδε περιτυλιγμένην ἀπὸ δύφεις καὶ εἰκόνιζομένην γυμνὴν ὡς σύμβολον τῆς ἀμαρτίας; Θά λεχθῇ διὰ αὐτὴ εἶνε ἡ ζωὴ, καὶ εἶνε ἀληθής εἶνε ἡ ζωὴ ὡς θυμουμένη μέχρι τοῦ παρόντος ἐνῷ διὰ τὸν Γύζης εἶνε ἡ ἀνέφικτος ἀθανασία. Οἱ δημοκρατικοὶ Τρίτωνες καὶ οἱ Νιτσιακοὶ Κένταυροι διμοιλοῦν γλωσσάριον ἀρκετὰ εὐληπτότερον διὰ τοὺς σημερινοὺς δημοσιογράφους ἀπὸ ἐνα τρόπον γενενήτης τὸν διάστασις τῆς λατρείας του, διὰ τοῦ ψυχῆς του ἐν συνόλῳ δὲν ἔτοι πλέον τὸ παρελθὸν ἀλλὰ τὸ παρόν.

Καὶ ἔπικρίνων τὸν πραγματισμὸν τῆς κενταυρομανίας ἐν Γερμανίᾳ, ἔξαιρε τὴν φαντασίαν τοῦ Γύζη διμοιλοῦν διὰ τὸν «Ποιητὴν» ποῦ χαριεντίζεται μὲ τὴν λύραν του ἐπάνω εἰς ἐνα «Πήγασον» μὲ κοντὰ πτερὰ ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας τοῦ πλήθους. 'Ἄλλ' ἐὰν ἔχῃ τι ἐκ τοῦ Ἀριστοφάνους, λέγει διὰ τοῦ κριτικός, δὲν ἔχει καὶ ἐκ τοῦ Πινδάρου μὲ τὴν «Δράσαν τῶν Ψαρῶν», ἡ ἐποία εἰς τὸ ουδημικὸν βάδισμα, ὑπὸ τὸν ἀέρα τῶν λευκῶν πτερυγώσεων τοῦ ἀρχαγγέλου ἔκείνου ἡ πνεύματος, μὲ τὴν βαρεῖαν καὶ δργίλην ἔκφρασιν, χαράσσει εἰς τὰς ἴδιας δέλτους ἀνὰ πᾶν βῆμα τὰ δνόματα τῶν μισρύρων τῆς Ἐπαναστάσεως; Κυτιάζετε τὸ χέρι ποῦ σφρίγγει τὴν ἐκδικήτριαν πλάκα, κυττάζετε τὸ χέρι ποῦ μετρά μὲ τὸ δάκτυλον, κυττάζετε ἀκόμη τὴν ἔκφρασιν, τολμῶ νὰ εἴπω, ἐνεργητικὴν καὶ περιφρονητικὴν τοῦ ποδός, διὰ τοῦ βάσις καὶ περιφρονητικὴν τοῦ βόρβορον εἰς τὰ διάστασις τῆς λατρείας του, διὰ τοῦ ψυχῆς του ἐν συνόλῳ δὲν ἔτοι πλέον τὸ παρελθὸν ἀλλὰ τὸ παρόν.

γνωρίζει καλλίτερον οἰουδήποτε νὰ ἐκφράζῃ ἐν αἴσθημα, μίαν σκέψιν.

Ο Γύζης ἔχεις νὰ σχεδιάζῃ διὰ τρόπου καθαρῶς ζωγραφικοῦ καὶ διὰ ἐπιμελημένης ἀκριβείας τῶν μερῶν ὅλως γερμανικῆς. Ἀναμετρᾶ τὰς πτυχὰς τῆς σκελέας — βράκας — ἐνὸς Σμυρναίου νεανίου μὲ τὴν αἰχμὴν μολυβδίδος κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ γείνη ἐθνογραφικὸν χειρόγραφον ἀνεκτιμήτου ἀξιας. Πρέπει νὰ σημειώσωμεν πῶς ἡδυνήθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τοιαύτην καλλιγραφίαν καὶ πῶς τὴν ἐγκατέλειψεν ἔκουσίως διὰ νὰ ἐκλέξῃ εὐθύτερον τρόπον ἐκφράσεως τῆς προσωπικῆς του σκέψεως, συνοδευομένης διὰ αὐτομάτου ἐκτελέσεως εἰς τὴν δοπιάν τὰ δάκτυλα του ἐγένεντο, οὗτως εἰπεῖν, δργανον τοῦ πνεύματος καὶ διὰ τῶν διφθαλμῶν του ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐπετεύχθη παρὰ μόνον διὰ τὸν ἀπέτιησεν εἰς τὴν πρωτογενῆ τέχνην τὴν ἱκανότητα τὴν δοπιάν ἐπεθύμηει, τοῦ ν' ἀποδίδῃ τὸ ὑπόδειγμα τοιοῦτον ὡς παρίστατο εἰς τοὺς διφθαλμούς του. Ἐκεῖνο ὅπερ δικολούθησε κατόπιν ἡδυναμίαν αἴσθιαν μετατρέπει τὸν πρωτογενῆ τέχνην δοπιάν τὸν ἀπότελεντον πῶς καὶ εἰς τὸ κοινότερον ὑπόδειγμα ἔμαθε νὰ ενδισκῇ τὸ ἐγκλειόμενον κάλλος πῶς ἔμαθεν ἀνατομίαν κατὰ τὰ ἐγχειρίδια καὶ τοὺς διόπιούς του κανόνας, τοὺς διόπιούς τους διάφερε πάντοτε μεδ' ἔαυτοῦ καὶ τοὺς ἀνεμέτρα κάθε στιγμήν πῶς ἐτέροπετο ἀπὸ τὰς ἐφαρμογὰς τῶν γραμμῶν, αἵτινες ὑποβάλλουν τὴν σκέψιν εἰς ὑπέροχον μαθηματικήν πῶς ἡ τέχνη του ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τὴν κοινὴν τέχνην, δοπιάς ἡ φιλοσοφικὴ θεωρία ἀπὸ τὴν δημοσιογραφίαν. Πάντα ταῦτα δὲν δύνανται νὰ νοηθοῦν ὡς ἡδυνήκοντας παρὰ μόνον διὰ τῆς ἀγωνίας τὴν δοπιάν ὑπέφερεν, αἴσθιαν διαθέτοντας τὰς πρὸς τὴν τέχνην ὑποχρεώσεις, τὰς δοπιάς ἐνόμιζεν διὰ τοὺς μόνον εἰς ἔαυτον ἐπρεπε νὰ ἐμπιστευθῇ. ἀναβιβάζων ταῦτας μέχρις ἔκεινων, παρὰ νὰ κατέληπη μέχρις ἔκεινων.

Πιστεύομεν σταθερῶς διὰ οὗτος εἰς μεταξὺ τῶν νεωτέρων σχεδιαστῶν δύνανται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν Γύζην, ἀφοῦ οὗτος διὰ μόνον ἐσχεδίαζεν ἀρισταὶ κ' ἐγνώριζε νὰ ἐκφράζῃ διὰ τὸν σχεδίον δοπιάς πράττομεν διὰ τῶν λέξεων ἀλλ' ἐκαμνε διὰ αὐτοῦ σχῆμα φιλόσοφικῆς μελέτης διμοιλοῦ πρὸς τὰ μαθηματικὰ σχῆματα τοῦ μεγάλου μαθηματικοῦ Pointcarre. Τὸ σχέδιόν του ἐν τούτοις ἔχει πολὺ περισσότερον ἀλγεύρας καὶ μουσικῆς ἀπὸ μίαν ἀπλῆν ἀναπαράστασιν σχημάτων ἡ μᾶλλον ἀποτελεῖ οὐσιωδῶς μέρος τῆς Μουσικῆς ἔκεινης ὡς τὴν

έννοούσαν οι Ἑλληνες ὅταν τὴν διεκήρυξαν πρώτην τῶν τεχνῶν, ὑψηλὴν ἀτμόσφαιραν δὲν τῶν ἄλλων.

Εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ δποῖον τὸ σχέδιον εἰσέρχεται εἰς τὴν κυριότητα τῆς μουσικῆς ταύτης τῶν ἀρχαίων, τῆς μαθηματικῆς ταύτης τῶν νεωτέρων, ἐκεὶ ἀρχεται ὁ Γύζης. Ὡμῆλησα περὶ τῶν εὐτελῶν ἔργων εἰς τὰ δποῖα ἔχοντιμοποίησε τὴν ὑπέροχον ταύτην τέχνην: ἥσαν τοιχοκολλήσεις, ἔξωφυλλα περιοδικῶν, δύο μετάλλια καὶ ἴδιωδιπλάματα. «Ἡ'Αποθέωσις τῆς Βαναρίας» φρονοῦμεν δι τὸ ἡτοὶ ἡ μόνη παραγγελία οὐχ ἵναξία τοῦ Λαβάρου τῶν Ἀθηνῶν. Πόθεν προέρχεται τοσαύτη παρεννόησις ἐνδὲ τῶν εὐγενεστέρων διακοσμητικῶν πνευμάτων τὰ δποῖα ὑπῆρξαν ποτέ; Διὰ νὰ ἔννοήσῃ τις τί ἀπωλέσθη πρέπει νὰ ἔναντιτάξῃ τὴν «Βαναρίαν» ἢ τὴν «Ἐπάνοδον τοῦ Διδασκάλου» ἀγγελμέντος διὰ τῆς ἀποκαλύψεως καὶ περιστοιχούμενου ὑπὸ μεγάλου φωτὸς καὶ ἀπέρων ἀρχαγγέλων.

Δὲν ἐτελείωσα ἀκόμη ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Γύζη. Διὰ νὰ τὸ ἔξετάσῃ τις κατὰ μέρη, φύλλον πρὸς φύλλον, δὲν δύναται νὰ τὸ ἔννοήσῃ πλέον, δὲν γνωρίζει πῶς ἔγεινε. Ἐχομεν βεβαίως ἐπὶ μέλανος χάρτου ἀκαδημαϊκὰς σπουδὰς μὲ κιμωλίαν καὶ μολυβδίδα, αἵτινες εὐκόλως κατανοοῦνται, καθὼς καὶ πρόσωπα ὀσαύτως μὲ περίγραμμα καθαρῶς χραγμένον μὴ διαφέροντα τῶν ἄλλων σχεδίων παρὸ διὰ τῆς τελειότητός των. Ἄλλ' ἔχομεν ἐπίσης φύλλα, εἰς τὰ δποῖα τὰ σχήματα δὲν ἔχουν οὐδὲν περίγραμμα, ὅτιδήποτε καὶ ἀν φαίνωνται δι τὸ ἔχουν καὶ τοῦτο δὲν δμοιαζει βεβαίως μὲ τὸ διὰ σφρογκιλίου ἐπὶ τοῦ λευκοῦ, οὔτε μὲ τὸ βγαλμένον διὰ φύχας ψωμοῦ ἀπὸ προετοιμασμένον μὲ κάρβονον, οὔτε μὲ τὸ ξυσμένον ἐπὶ ἔνδες ὑδατογραφήματος τίποτε ἔξ δλων αὐτῶν. Ἅφοτου δὲ πεποίθησις τῆς ἔργασίας εἶνε ἀπόλυτος, τὸ σχέδιον τοῦ Γύζη δὲν εἶνε ποτὲ καρπὸς ὑπομονῆς, οὔτε προϊὸν ἔξεζητημένης βραδύτητος. Τὸ πᾶν εἰς αὐτὸν εἶνε αὐτόματον.

Ο Γύζης εἶνε ὀσαύτως ἔκτακτος εἰς τὰ σκαριφήματα τῶν πρώτων αὐτοῦ συλλήψεων. Τοιαύτας ἔρεντας τὰς ἔξετέλει γενικῶς διὰ κιμωλίας εἰς μαῦρο χαρτί, οὐδέποτε δὲ ἔχειρίζετο τὴν αἰγαλήν. Ἡ κιμωλία ἔστρεψετο εἰς τὰ δάκτυλά του τριβομένη μὲ τὴν πλατεῖαν ἐπιφάνειαν εἰς ἀνομοίας πιέσεις, χαράσσουσα τῆδε κακεῖσε μίαν νευρικήν κλίσιν, ἀπρόσποτον ἐπὶ τῆς γωνίας, μίαν περισπωμένην.... κατὶ τι ἔσπευσμένον, ἀλλὰ χωρὶς βίαν, σταθερὸν ἀλλὰ

χωρὶς προφύλαξιν, καὶ γοητευτικόν. Μία σειρὰ τῶν σπανίων τούτων σκαριφημάτων ποῦ γεννοῦν τὴν σκέψιν εἰς μίαν δόνησιν τοῦ δημιουργικοῦ φωτὸς εἰς τὸν σκοτεινὸν θάλαμον τοῦ πνεύματος μιᾶς μεγαλοφυΐας, εἰσῆλθον, ζῶντος ἀκόμη τοῦ δημιουργοῦ τῶν, εἰς τὴν συλλογὴν τῶν σχεδίων τῆς Πινακοθήκης τοῦ Μονάχου. Τὰ Μουσεῖα τῆς Γερμανίας, τῆς Ἐλβετίας καὶ τῆς Πινακοθήκη Albertina τῆς Βιέννης τὰ ζητοῦν τῷρα πυρετωδῶς.

Ο χρωματισμὸς τοῦ Γύζη εἶνε ἐκ τῶν σοβαρωτέρων καὶ βαθυτέρων σοβαρὰ καὶ βαθεῖα ἐν τῇ διαυγεὶ χαρᾶ ἡ ἀπλῆ καὶ ἀρχαία πολυχρωμία εἰς τὸ ὄργυρον βάθος τῆς «Ἀποθέωσεως τῆς Βαναρίας». Σοβαρὸν καὶ βαθὺ εἰς τὸ πένθος καὶ τὴν κούρασιν, τὸ πλατὺ καὶ ἀπαλὸν χρωμάτισμα εἰς τὸ «Τάμιμα» τὸ ἀριστούργημα τῶν φωπογραφικῶν του ἔργων. Σοβαρὸς καὶ βαθὺς εἰς τὰ ἐπιτραπέζια του, εἰς τὰ ἄνθη του, καὶ εἰς τὰ τοπία τοῦ Τυρόλου.

Κατ' οὐσίαν δὲν ἔνα σκεπτικιστὴν τῆς δυνάμεως του καὶ ἔνα χρωματιστὴν τῆς ἀξίας του τὸ αἴτιον διάγονον ἐνδιαφέρει. Τρία φθογγό σημα ἀποτελοῦν ἔνα μοτίβο διὰ τὸν Beethoven καὶ Wagner καὶ τοὺς χρησιμεύονταν ἵνα οἰκοδομήσουν ἔνα κόσμον· καὶ ὁ σκεπτικιστὴς τοιουτορόπως ἀνακαλύπτει τὸ ἀπειρον εἰς μίαν σταγόνα ὕδατος εἴτε εἰς τὸν οὐρανόν. Θὰ λεχθῇ ἵσως δι τὸ διάγονον τῆς Αντοσχεδίαζεν, ἀλλ' ὅχι ἂς ἔννοούμεθα αἱ ἰδέαι ἐκ τῆς δημιουργίας ωριπόμεναι ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐπανελαμβάνοντο παρ' αὐτοῦ καὶ ἐμελετῶντο ἀπειρος ἐκ τοῦ φυσικοῦ, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Θὰ ἡδύνατο τις νὰ γράψῃ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ὥρᾳ τῇ ὥρᾳ, τὴν ιστορίαν τῆς Βαναρίας ἀπὸ τὸ πρῶτον σκαριφημα ποῦ τὸν ηὐχαρίστει καὶ διὰ τὸ δποῖον ἔλεγε «ἔχω δὲ τι μοῦ χρειάζεται». Ο Γύζης φθάνει μὲ τὸ μέτρον τῆς χειρὸς μέχρι τῆς ἀληθοῦς σπουδῆς. Οὐδέποτε παύει νὰ ἀναθεωρῇ κατὰ τὴν πορείαν τὰ σχέδιά του μέχρι τῶν θαυμαστῶν σχεδίων φυσικοῦ μεγέθους, δποῖον δὲ τὸ «Ἐρως ὅστις πιστεύω δι τι παρουσιάζει τὸν κορμὸν τοῦ λαμπτόρερου καλλούς τὸ δποῖον δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν εἰς τὴν ιστορίαν τῆς νεωτέρας τέχνης ὅπως ἡ κεφαλὴ τῆς Τύχης ζωγραφισμένη μὲ μαῦρο σέπιας καὶ ποτισμένη μὲ δλην τὴν ζωντανὴν ὑγρότητα τῆς χυμώδους ἡδυπαθείας τοῦ Κορεγίου. Ὁχι μόνον κάθε κεφαλή, κάθε πόδι, κάθε χέρι ἔχει ζωὴν ἰδίαν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ κάθε ἱμάτιον. Τὰ ὑπὸ τοῦ Γύζη ζωγραφιζόμενα ἱμάτια παρουσιάζουν διλόκληρον κόσμον.

Εἶνε μία τέχνη οὐσιωδῶς ἔλληνικὴ τῆς δημοίας οὐδεὶς καλλιτέχνης θὰ ἡδύνατο ποτὲ ἀπέναντι τοῦ νὰ γνωρίσῃ τὸ μυστικόν.

Εἶναι ὠδαία καὶ εἶναι ζωντανή. Κάθε πτυχὴ ἐμπεριέχει τὴν ὠδαίτητα καὶ τὴν ζωὴν. Ζητήσατε τα εἰς τοὺς ἄλλους· ἔκεινα τοῦ Burne Jones ἔχουν τὴν ὠδαίτητα ἀλλ' ὅχι καὶ τὴν ζωὴν· τὰ τοῦ Puvis de Chavannes ἔχουν ζωὴν ἀλλ' εἶναι ὠδαῖα, μὲ τὴν ἀπόλυτον ἔκεινην ὠδαίτητα ποῦ ἀπαντάτε εἰς τὰ φορέματα τῆς Νίκης προσδενούσης τὸ σανδάλιον καὶ εἰς τὴν Νίκην τῆς Σαμοθράκης; Αὐτὴ ἡ ζωὴ ποῦ πάλλεται εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Γύζη δὲν φαίνεται συγχρινομένη μὲ καμίαν ἄλλην. Εἶναι μία ζωὴ ὅλως πνευματική. Ἐκεῖνο ποῦ ἡ θεολογία διδάσκει ἐν σχέσει πρὸς τὰ πνευματικὰ σώματα, μοῦ ἐπανέρχεται εἰς τὴν διάνοιαν ἀπέναντι μεριῶν ἐκ τῶν δημιουργιμάτων τούτων, τόσον ἀπλῶς σχεδιασμένων.

Ομιλεῖ κατόπιν δὲ σοφὸς κριτικὸς περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Γύζη ἡ δημοία δὲν ἐπαυσε νὰ ζητῇ καὶ τὰς τεχνικωτέρας δυσκολίας, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ἰδιότητά του ὡς εὐσυνεδήτου ἐρευνητοῦ τοῦ ἀγνώστου ἔπλαττε, λέγει, τὸ σχέδιον του ἐπὶ ἔνδες ἐλαφρωτάτου ἀναγλύφου καὶ ἀντέγραφε ἐκ τούτου τὴν λεπτότητα τῶν φωτοσκιάσεων καὶ διὰ τοῦτο δμοιαζούν πρὸς τὴν μαλακότητα τοῦ ὕδατος καὶ τῆς ἀτμοσφαιράς, ἐναρμονιζόμεναι τελείως μὲ τὴν γραμμικὴν εὐγένειαν τῶν προσώπων του.

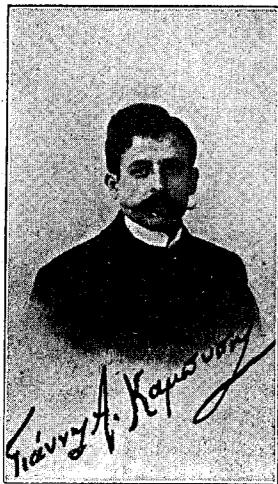
Εἶχε ἔνα τύπον ὠδαίτητος εὐκόλως ἀναγνωρίζομενον καὶ τὸν δημοίον δὲν δυσκολευόμεθα νὰ δρίσωμεν εἶνε τὸ κάλλος τὸ σχέδιον ἐμψυχον εἶνε ἡ ἔλληνικὴ ὠδαίτης ἀνευρεθεῖσα, οὐχὶ εἰς τὰ μάρμαρα τῶν αἰώνων, ἀλλ' εἰς τὰς ἰδίας σάρκας τῆς φυλῆς του, ἀκόμη πλησιέστερον, εἰς τὴν σάρκα τῆς σαρκός του. Εἶνε ἡ οἰκογένεια του ἡ δημοία δμοιαζει πρὸς τὰ ἀπόλυτα σημεία της ζωητικής της πορειας, τὸ μέρος της ζωητικής της πορειας.

Μίαν τοιαύτην ἔργασίαν ἔξιδανικεύσεως ἐνεπνέετο ἀπὸ οἰονδπήτοτε κοινὸν πρότυπον εἰς τὸ δημοίον ἔδιδε τῷρα μὲν τὸ θλιβερὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς Πνεῦμα τοῦ Θανάτου μὲ τοὺς ισχυρῶς τετραγωνισμένους ὀμούς ὡς νὰ κατεσκευάσθη διὰ τὸ ἀπειρον τῷρα τὴν περίφημον ἀκαδημαϊκὴν σπουδὴν γεμάτην ἀπὸ Μιχαηλαγγέλειον ἐνέγειαν, συμβολίζουσαν τὴν Πρᾶξιν διὰ τὸ δίπλωμα τῶν μηχανικῶν καὶ τέλος δλην τὴν σειρὰν τῶν μεγάλων ἀλληγοριῶν, ποῦ προπορεύονται καὶ ἀκολουθοῦν τὸ ἀρμα τῆς Βαναρίας, τὴν Ποίησιν, τὸ Ἐμπόριον τὴν Βιομηχανίαν καὶ τὴν Τέχνην.

ΘΩΜΑΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ
γλύπτης

Κατὰ τὸ Ιταλικόν.

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΚΑΜΠΥΣΗ

»Ούρανό, δπως δε μένιασε, δταν την ἀνοιξη
»νόμισε πῶς μεριξε στὰ Τάρταρα. Γιατὶ ἡ
»Τέχνη μου εἶνε Ζωὴ σὲ μένα κι' δσο τὴν
»Τέχνη μου τῇ θέλω ἐγώ, τί εἶνε νά το
»φοβιθμῶ;—Ο κόσμος ποῦ περνάει γύρο μου,
»ὅ τι κι' ἀν κάνει, κοπέλι της γένεται!..»

Αὐτὰ ἔγραφεν ὁ Καμπύσης τὸν Νοέμβριον τοῦ 1896, εἰς τὸν πρόλογον τῆς Μίς "Αννας Κούξλεϋ". Ή φράσις «δταν τὴν ἀνοιξη νόμισε πῶς μεριξε στὰ Τάρταρα», εἶνε ὑπαινιγμὸς κατὰ τῶν δημοσιογράφων, οἱ δποῖοι ὑπεδέχθησαν μὲ ὑβρεις καὶ μὲ εἰρωνείας τὸν πρῶτον τοῦ τόμον, τὸν ἔκδοθέντα ἐν ἔτος πρότερον, καὶ περιλαμβάνοντα τὸ Μυστικὸν τοῦ Γάμου καὶ τὴν Φάρσαν τῆς Ζωῆς. Αἱ περιφρονήσεις καὶ οἱ χλευασμοὶ δὲν ἔπαυσαν νὰ ὑποδέχωνται τὰ ἐκάστοτε ἔμφανιζόμενα βιβλία τοῦ Καμπύση, καὶ πραγματικῶς, ἡ Μόδα δὲν ἐφάνη ποτὲ διατεμένη νά τον ἀναβιβάσῃ δχι εἰς τὸν Ούρανόν, ἀλλ' οὔτε κὰν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀνοιχῆς, ἐπὶ τοῦ δποίου εὑρίσκει θέσιν καὶ ὁ ἐλάχιστος τῶν χειριστῶν τοῦ καλάμου, ἔκτὸς ἀν λέγεται 'Εξαρχόπουλος ἡ Μυριανθούσης. Τὸ βέβαιον εἶνε, δτι ἡ φήμη τοῦ συγγραφέως τοῦ «Δαχτυλιδιοῦ τῆς Μάνας» δὲν ἦτο πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν φήμην τῶν ἥρων τῆς φιλολογικῆς γελοιογραφίας.

«Ποιὸ εἶνε τὸ ἔργο μου, δὲν τὸ ἔξερω. »Αν τὸ ἄρχισα ἀκόμα, οὔτε. »Αν, ἀμα τὸ βρω, »θά μου στενέψῃ τὸ δρόμο, οὔτε. Οὔτε κι' ἀν τὸ βρω ἔξερω. »Καὶ νὰ σᾶς πῶ; »Δὲν ἔξετάζω τίποτις ἀπ' ἀφτά, δπως »δὲ λογαριάζω τὴν ἐντύπωση ποῦ δίνω. Δὲ θά με νιάσει, ἀν ἡ Μόδα θελήσει ἄβριο νά με στηκώσει καὶ στὸν ἄρκει νὰ ἐνθυμηθῇ κανεὶς τὴν μασκαράταν τοῦ 1899, καὶ τὸ τηλεγράφημα, τὸ δποῖον ἀπέστειλε τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ δάκτυλου μιᾶς ἐπαρχιακῆς ἐφημερίδος, καὶ τὸ δποῖον ἀναφέρω ὡς σημεῖον τῶν καιρῶν: «Ἀπέθανεν ὁ Γιάννης Καμπύσης, μαλλιαρὸς πρώτης τάξεως!»

*Κάστορ, ποῦ προσμένεις σφαλιστὸ ἀπὸ χρόνια,
Κάστορ, ποῦ ἔχουν δέσει μὲ γητὲς καὶ μάγια,
Ηλίθια ρά σ' ἀνοίξω μὲ μυρωτὲς καὶ βάγια
Καὶ μὲ δάφνης κλώνα!*

«Ἄλλ' ἡθελε τὴν δόξαν τὴν ἐντιμον, τὴν διαρκῆ, τὴν ἀληθινήν. »Οχι τὴν ἐφήμερον δόξαν, μὲ τὴν δποίαν ἐνδύουν μερικοὶ δημοσιογράφοι τοὺς εὐνοούμενοὺς τῶν. Δὲν ἐννοοῦσε νὰ κατέλημη μέχρι τοῦ πλήθους, ἀλλὰ νάναβιβασθῇ τὸ πλήθος μέχρι τῆς Τέχνης του. Ποϊος θὰ τὸ ἔκαμνεν αὐτό; «Ο ἴδιος, ἡ ἀξία του, ἡ τύχη του, οἱ ἐκλεκτοί; Αδιαφοροῦσε κ' ἐπερίμενε... Καὶ ίδού, δτι τὸ ἔκαμνεν ἐπὶ τέλους ὁ Θάνατος...» Ο Θάνατος, ὁ δποῖος ἐσκληρύνθη νὰ δρέψῃ τὴν τριακονταετῆ νεότητα τοῦ ποιητοῦ, αὐτὸς ἥλθε νάνοιξῃ τὸ κάστρο του «μὲ μυρτιὲς καὶ βάγια καὶ μὲ δάφνης κλώνα»... Καὶ ἡκούσθησαν λόγοι συμπαθείας καὶ λόγοι δικαιοσύνης, δχι μόνον ἀπὸ τοὺς δλίγοντος τοῦ θαυμαστάς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἔκεινους, οἱ δποῖοι τὸν προέγραφον ζῶντα καὶ τὸν ἐπολέμουν διὰ τῆς χλεύης ἡ καὶ διὰ τῆς σιωπῆς καὶ πρὸς τὸ ἔργον του — τὸ ἡμιτελές, τὸ νεανικόν, ἀλλὰ βαρυσήμαντον ἥδη. — Ηρχισαν νὰ στρέφωνται εὑμενέστερα, προσεκτικῶτερα τὰ βλέμματα καὶ ἐγώ δ ἴδιος ἀκόμη, ὁ δποῖος δσάκις ἔως τώρα ἡθέλησα νὰ

γράψω περὶ τῶν δραμάτων τοῦ ἔξοχου φύλου μου, εῦρηκα ἀμειλίκτους ὅλους τοὺς διευθυντὰς καὶ ὅλους τοὺς ἐκδότας, — «γιὰ δποῖον θέλεις, ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, δχι γιὰ τὸν Καμπύση!» — γράψω τὸ ἀρμόδιον τοῦτο κατὰ ορτήν παραγγελίαν τῆς Διευθύνσεως τῶν «Παναθηναϊκῶν».

Τὸ ἔργον τοῦ Καμπύση, τὸ πολυσχιδές, τὸ εῦρον, τὸ νεωτεριστικόν, τὸ ἐπαναστατικόν, ἔχει ἀνάγκην μεγάλης μελέτης καὶ ἐκτενοῦς ἀναλύσεως, διὰ νὰ ἐννοηθῇ καὶ νὰ ἐκτιμηθῇ κατ' ἀξίαν. Δὲν εἶνε ἔξετάνων, διὰ τὰ δποία εἰμιπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπῃ: «εἶνε ἀσχημόν, εἶνε ὡραιόν» καὶ νάντιπαρέλλη. Ήραιον ναί ἀλλὰ τὴν ὡραιότητά του περικαλύπτει κατὶ ὡς νέφος, ὡς ἀχλύς, καὶ αὐτὴ ἔπεσε νὰ σκεδασθῇ. «Ασχημόν ίσως ἀλλὰ ἡ ἀσχημία του, ἡ ἀμορφία του μᾶλλον, ὑπενθυμίζει τὸ νεφέλωμα, ἐκ τοῦ δποίου μίαν ἡμέραν θὰ προβάλῃ κόσμος θαυμάσιος. Καὶ εἶνε τοῦτο χυρίως εἰς τὸ δποῖον πρότεινε τὴν δόξαν δχι δτι δὲν εἰργάζετο δπως κάθε ἄλλος, δι' αὐτήν δχι δτι, πλεισμόνος εἰς τὸν ἐλεφάντινον πύργον του, δὲν ἀνέμενε καὶ αὐτὸς τὴν ἀναγνώρισιν καὶ δὲν ἐπανελάμβανε μὲ συγκίνησιν τοὺς στίχους τοῦ μάγου:

*Κάστορ, ποῦ προσμένεις σφαλιστὸ ἀπὸ χρόνια,
Κάστορ, ποῦ ἔχουν δέσει μὲ γητὲς καὶ μάγια,
Ηλίθια ρά σ' ἀνοίξω μὲ μυρωτὲς καὶ βάγια
Καὶ μὲ δάφνης κλώνα!*

Οτι δ Καμπύσης δὲν εἶχεν εῦρη ἀκόμη τὸν δρόμον του, τὸ ἔλεγε, τὸ ἥσθαντο καὶ δ ἴδιος. Τὸ βῆμα του ἡτο μέχρι τέλους ἀσταθές, ἐπροχώρει ψηλαφητεί, ἐπέστρεφεν εἰς τὰ βήματά του, παρεστράτιζεν. Αλλὰ διότι μόνον τὴν πεπατημένην δὲν ἥκοιούθει. Εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ἐνεφανίσθη μ' ἐν διήγημα «Παουλίνα—Παουλίνα!» εἶχως ἥθοιορφατικόν, ἀλλ' δχι ἐντελῶς πρωτότυπον. Μὲ δλην τὴν διαφορὰν τοῦ ὑφους, θὰ τὸ ἔγραφε καὶ δ Καρκαβίτσας, καὶ δ Παπαδιαμάντης. Τὸ τελευταῖον του ὅμιος διήγημα «Τὸ μάτι τοῦ Δράκοντα» τὸ δποῖον ἐδημοσίευσε τῷ 1898, τὸ θαυμασίως συμβολικὸν καὶ θαυμασίως πραγματικόν, καὶ λιτέχηνμα τωόντι μέτεράς της ὑποστάσεως, ὡς αὐτὸς δὲν θὰ τὸ ἔγραφε κανεὶς ἀπὸ τοὺς ιδικούς μας! Θὰ ἡτο ἀνάγκη νάνατρέξῃ τις εἰς ξένας φιλολογίας, καὶ μάλιστα βιρείνας, διὰ νὰ εῦρῃ τὸ πάρισον. Εἰς τὰ δραματικά του ἔργα, δ σχετικὴ αὐτὴ πρωτότυπα ἀνεφάνη πρωτικότερα. «Ηδη τὸ «Μυστικὸν τοῦ Γάμου» καὶ δ «Φάρσα τῆς Ζωῆς» τὰ πρώτα δοκίμια, διέφερον οὐ-

σιωδῶς ἀπὸ ὅλα τὰ δράματα, τὰ δποῖα ἀνεγνώσαμεν ἡ ἡκουόσαμεν ἐδῶ. Ατελῆ, ἀτελέστατα ἀκόμη: ἀλλὰ πόσον νεωτεριστικά, πόσον ορηκέλευθα! Καμμία χυδαιότης καὶ κοινοτοπία, ἔξεκείνων εἰς τὰς δποίας μᾶς ἐσυνείθισαν οἱ βιομήχανοι τῆς σκηνῆς κανὲν πυροτέχνημα, καμμία «δέσμη ἥλεκτρικῶν ἀπτίνων», ἔξιδανικεύοντα τὸ ψιμύθιον. «Ἐργα ἐντελῶς ποιητικά, μὲ ἀληθινὸν ίδανικόν, ἀνωτέρας σφαίρας, προκαλοῦντα τὴν σκέψην μᾶλλον παρὰ τὴν βάναυσον ἐκπληξην ἡ τὸ ζωῶδες θάμβος.

Τὸ ἴδιον, ἀλλ' εἰς ἀνώτερον βαθμόν, θὰ ἡδύνατο τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὰ κατόπιν ἔργα τοῦ Καμπύση,—τὸν «Κούρδους», τὴν «Μίς Ανναν Κούξλεϋ», καὶ πρὸ πάντων τὸ ποιητικώτατον ἐκεῖνο «Δαχτυλίδι τῆς Μάνας», τὸ δποῖον δπως δήποτε ἀπομένει τὸ ἀριστούργημά του. Τὸ μέγα δμως ἐλάττωμα τῶν σκηνικῶν τούτων ἔργων, εἶνε δτι «δὲν στέκονται εἰς τὴν σκηνήν». Δὲν ἐννοῶ μὲ τὴν καθιερωμένην αὐτὴν φράσιν, δτι εἶνε γραμμένα παρὰ τὸν ἀριστοτελείους κανόνας, δτι στερούνται δραματικοῦ ἐνδιαφέροντος ἡ δτι δὲν εἶνε διὰ τὸν πολὺν κόσμον ἀλλὰ μόνον δι' ἐκλεκτὸν θεατρικὸν κοινόν. «Οχι ἐννοῶ μόνον δτι καὶ δ Καμπύσης παρεξήγησε τὴν δραματικὴν τέχνην, μὲ τὴν παρεξήγησιν ἐκείνην, εἰς τὴν δποίαν ὑποπίπτουν καὶ πολλοὶ ἔξοχοι ἐκ τῶν συγχρόνων δραματικῶν τῆς Εύρωπης. Εν σκηνικὸν ἔργον εἶνε μέγας πίνακε, πρόωροισμένος νάναρτηθῇ ὑψηλὰ καὶ νὰ βλέπεται ἔξ αποστάσεως. Ανεξαρτήτως λοιπὸν τοῦ θέματος καὶ τῆς ἐμπνεύσεως,—ἡ δποία εἰμιπορεῖ νὰ εἶνε μεγαλοφυής δσον τοῦ Σαΐζηπη ἡ ταπεινὴ δσον τοῦ Σαρδού,—ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου πρέπει νὰ εἶνε ἰδιαιτέρα, ἡ προοπτικὴ διάφορος, αἱ μεγάλαι γραμμαὶ ἐντονοὶ καὶ αἱ λεπτομέρειαι δευτερεύονται. Νομίζω, δτι πλειστα τῶν συγχρόνων νεωτεριστικῶν ἔργων,—καὶ ἐκεῖνα ἀκόμη, τὰ δποῖα θεατρικῶν τοιούτων αἱρετοῦνται ἀριστουργήματα, — εἶνε ἀπλούστατα ἐκτενεῖς ψιλογραφίαι, ἀνηρητημέναι ὑψηλά. Ο θεατής ἐπομένως θάπελη ἀπὸ τὸ θέατρον ψυχρός, μὲ ἀριστούσους καὶ διμιχλώδεις ἐντυπώσεις. Καὶ ἐννοῶ τὸν πλέον ἀνεπτυγμένον θεατήν, ἐκεῖνον ἀκριβῶς, δ δποῖος, ἀν εἰς τὴν μόνωσιν τοῦ σπουδαστηρίου του ἀνεγίνωσκε καὶ ἐφαντάζετο ἐν τοιούτον ἔργον, θὰ τὸ ἐθαύμαζεν ἀνεπιφυλάκτως.

Τοῦτο εἶχε κατανοήση τελευταίως δ Καμπύσης, καὶ ἔλεγεν, οίονει δικαιολογούμενος πρὸ τοῦ ἔαυτοῦ του, δτι ἀν δηγρεσε τὰ ἔργα του εἰς πράξεις καὶ εἰς σκηνάς, δὲν τὰ ἐπέργαφεν δμως οὔτε δράματα οὔτε κωμῳδίας. Καὶ μά-

λιστα, ἀπὸ τὰ τελευταῖα του ἔργα,— «Στὰ Σύγνεφα», «Ἀνατολή», «Ἄρηγιανος» καθαρὰ λυρικά ποίηματα εἰς διαλόγους,— λείπει καὶ ἡ προσπάθεια ἐκείνη τῆς σκηνικῆς διασκευῆς, ἡ ὅποια θὰ καθίστα διπωδήποτε δυνατὴν τὴν ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίαν των. Οὕτω καὶ εἰς τὰ δραματικά του ἔργα δὲ Καμπύσης ἀπομένει ἄδολος δὲ υποκειμενικός, δὲ λυρικός ποιητής του «Βιβλίον τῶν Συντριμιῶν» καὶ δὲ μεταφραστής τῶν «Διμηράμβων» τοῦ Νίτσε.

Διὰ τὴν γλῶσσαν του, τὴν τραχεῖαν αὐτὴν καὶ ἀκαλαιόθητον γλῶσσαν, ἡ ὅποια ἐν τούτοις ἔχει ἐνίστε τὴν βαθεῖαν καὶ ἀρχέγονον ἀρμονίαν τοῦ δάσους, δὲ ἴδιος ἔγραψε κάπου: «Ἡ γλῶσσα μου εἶναι καὶ αὐτὴ γοῦστο μου. Ἀληθινὸς ἡ ψεύτικο γοῦστο, καλαισθητικὸς ἡ ἀκαλαιόθητο, μοῦ εἶναι ἀδιάφορο. Νὰ τὴν ἐπιβάλω ἔγω, δπως καὶ τὴν τέχνη μου, οὔτε τὸ σκέψηθηκα οὔτε καὶ τὸ θέλω.» Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι τὸ «γοῦστο» αὐτὸ ἐμορφώθη ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὸ κήρυγμα τοῦ κ. Ψυχάρη, τοῦ ὅποιου δὲ Καμπύσης ὑπῆρξεν ἐκ τῶν φανατικώρων διαδῶν. Κατόπιν ὅμως, ἀφ' οὗ μετέβη εἰς τὴν Γερουσίαν, ἀφ' οὗ διηνοίχθησαν νέοι πρὸ αὐτοῦ ὁρίζοντες καὶ ἀφ' οὗ προπάντων ἥσθιάνθη τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνεξαρτησίας,—τότε ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὸν πρῶτον διδασκαλον, τὸν ἐκτύπτεν εἰς ἐν ἀρχῇσιν «Ο Ψυχαρισμὸς καὶ ἡ Ζωὴ», τὸ ὅποιον θὰ μείνῃ ὡς ἡ περιεργοτάτη τῶν διαμαρτυριῶν κατὰ τοῦ ψυχαρισμοῦ, καὶ ἥρχισε νὰ γράψῃ γλῶσσαν ἀνευ κανόνων πλέον καὶ περιορισμῶν, ἐντελῶς κατὰ τὰς ἴδιας του ἐμπνεύσεις. Ἀλλ' εἶναι χαρακτηριστικὸν καὶ ἀξιοσημείωτον, ὅτι καὶ ἡ νέα αὐτὴ γλῶσσα, ἡ ἥκιστα ψυχαρική, ἔχει ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς πρώτης, καὶ κάμνει τὴν αὐτὴν σκοτεινὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην. Τόσον εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ τύποι, οἰοιδήποτε καὶ ἀν εἶνε, ποτὲ

δὲν κάμνουν τὴν ψυχὴν τῆς γλώσσης, ἡ ὅποια εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ συγγραφέως.

Ο βίος τοῦ Γιάννη Καμπύση — βίος εἰκοσικτὸν μόνον ἐτῶν,— διῆλθεν ἀνευ περιπτειῶν. Ὡς Ιωάννης Α. Καμβύσης, διδάκτωρ τῆς Νομικῆς, διετέλεσεν ἐπί τινα χρόνον ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν. Ό πατήρ του ἀνιογράφος ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ τῆς μητρός του, δὲν εἶχε κανένα ἄλλον στενὸν συγγενῆ. Μία ἀδελφή του ἀπέθανε μικρά, καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν στίχων του εὐωδίασεν ἡ μνήμη της. Διαμονὴ ἐνὸς ἔτους εἰς τὴν Γερουσίαν, ἡ ὅποια τὸν κατέμάγευσε καὶ τὸν κατέκτησεν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ περιφρονῇ πᾶν τὸ μὴ γερουσιακὸν καὶ νάποτελῇ ἐκτοτε τὴν βαθυτέραν λύπην τῆς ζωῆς του, ἡ ἴδεα ὅτι ἐγεννήθη Ἐλλην, βάροβαρος καὶ ἐξ ἀταβισμοῦ δοῦλος.... (Αδυνάμια, ἡ ὅποια περισσότερον παντὸς ἄλλου ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ πνεῦμα του δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀνδρωμῆ, δὲν εἶχεν ἐλευθερωμῆ, δὲν εἶχε φθάση εἰς τὴν τελείαν ἀκμῆν, τὴν ὅποιαν προοιώνιεν ἡ ἰσχυρὰ αὐτῆς νεότης). Ἐπειτα δὲ Νίτσε καὶ ὁ Γκαΐτε, οἱ δύο πόλοι περὶ τοὺς ὅποιους ἐστρέφετο δὲ πνευματικός του κόσμος. Καὶ τέλος ἔνας δυστυχῆς ἔρως—ἐξ οὗ τὸ «Βιβλίον τῶν Συντριμιῶν» — δὲ ὅποιος ἐδηλητηρίασεν, ὑπενόμευσε τὴν ζωὴν του, καὶ μετὰ τῆς νόσου, τὴν κατέλυσεν εἰς τὸ ἄνθος της.

Ως χαρακτήρ, ἀξιοθαύμαστος. Υπερήφανος, ἀδόλος, εὐλιξινής ενθύς, γενναῖος. Καὶ κατὰ τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν, αἱ ὅποιαι τῷ ἐπέβαλλον νὰ εἶναι σκληρός, διὰ νὰ εἶναι ἰσχυρός, ἀντεπάλαιε διαρκῶς ἡ ἐμφυτος τρυφερότης, ἡ ὅποια τὸν ἐχαρακτήριζε, προσδίδοντα εἰς τὴν σιτόχρουν μορφὴν μὲ τὰ φλογερὰ μανδρα μάτια, τὴν παρθενικήν καὶ γλυκεῖαν τῆς ἔκφρασιν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

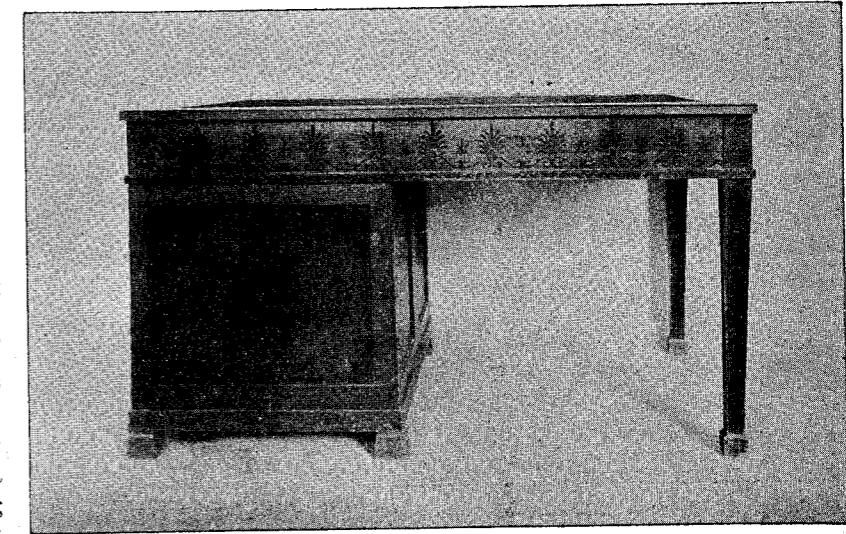
ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ

Συμφώνως μὲ τὸ πρόγραμμά μας ἀρχίζομεν σήμερον δημοσιεύσοντες Ἐλλήνων τεχνιτῶν ἔργα, βασιζόμενα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς παραδόσεις, ὡς ἀπαρχὴν μιᾶς ἔθνικῆς βιοτεχνίας.

Ο Ἐλλην τεχνίτης εἶναι φύσει λεπτοτέχνης. Ἐν τούτοις παρ' ὅλην τὴν ἐπιδεξιότητά του εἰς τὴν χειροτεχνίαν, σήμερον παραμένει ἄγονος ἀπέναντι τῆς δημιουργικότητος τῶν ἄλλων ἔθνων, καὶ τὰ πρότυπα αὐτοῦ εἴλινενα.

Μεταξὺ τῶν διλιγίστων τεχνιτῶν μας, τῶν αἰσθανομένων ἰδιαιτέρως τὸ καλόν, παρουσιάζομεν σήμερον τὸν κ. Νικόλαον Θωμόπουλον, ἀδελφὸν τοῦ συνεργάτου μας κ. Θωμᾶ Θωμοπούλου. Ἀπὸ ἐτῶν μελετῶν τὸ ζήτημα τῆς ἐπιπλάσεως τῶν οἰκιῶν ἐν Ἐλλάδι, ἡδυνήθη νὰ μᾶς δώσῃ πράγματι ἐπιπλα τὰ ὅποια καὶ δὲ ἀπλούστερος παρατηρητής θ' ἀναγνωρίσῃ νὰ ἔλληνικὰ ἀρχαϊκοῦ ρυθμοῦ. Ἡντλησε κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὴν μεγάλην πηγὴν τοῦ ἔλληνισμοῦ. Τὰ ἐπιτύμβια τοῦ Κεραμεικοῦ, αἱ μετόπαι, τὰ γεῖσα, αἱ σωζόμεναι χρωματισταὶ διακοσμήσεις καὶ τὸ εὐρὺ ἔργαστρον τῆς ἀγγειοπλαστικῆς τῶν Ἐλλήνων ἔχοντας εἰς τὸν κ. Θωμόπουλον ὡς ἀφετηρία πρὸς κατασκευὴν τῶν ἔλληνικοῦ ρυθμοῦ ἐπίπλων τῶν «Παναθηναίων» τῶν διποίων παραθέτομεν τὰς εἰκόνας.

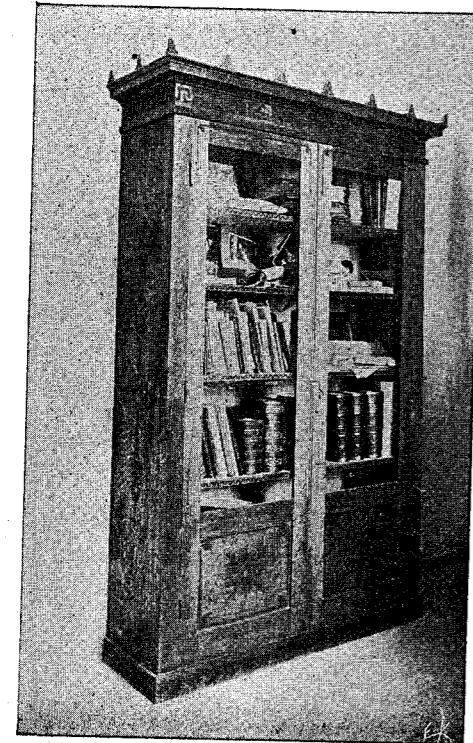
Γραφεῖον, βιβλιοθήκη, καθίσματα, πλαίσια παραπετασμάτων, τραπέζια, ἔχουν διμορφούμενα καὶ εἶναι πρωτογενῆ μὲν ἀλλὰ γνησίως ἔλληνικά. Συνδυάζουν θαυμασίως τὴν χρησιμότητα μετὰ τῆς καλαισθησίας, ἀπλότητος καὶ στερεότητος.

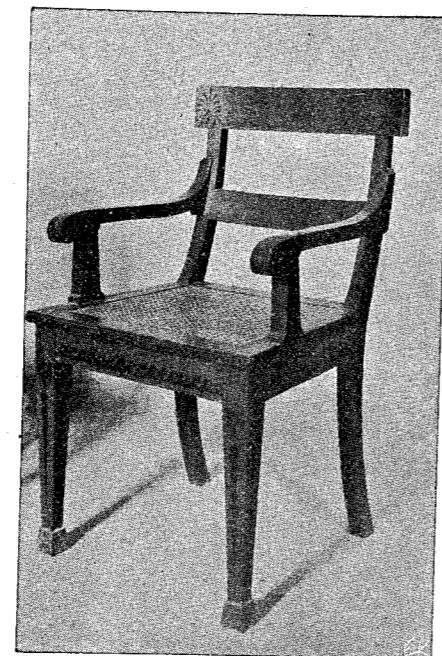
ΤΡΑΠΕΖΙΟΝ

Ο κ. Θωμόπουλος ἡκολούθησε τὴν ἀληθέστεραν καὶ σταθερωτέραν τεχνικὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῆς ὅποιας ἐρείδεται ἡ ἔλληνικὴ τέχνη. Ή κάθετος καὶ ἡ ὁρίζοντος διατηροῦνται καὶ ὁ τεχνίτης δὲν ζητεῖ ἀπὸ τὰς κοιλότητας καὶ τὰς καμπύλας πολυτρόπους φωτοσκιάσεις διὰ νὰ καταπλήξῃ τὸν ἀγύμναστον εἰς τὰς καλαισθητικὰς γραμμὰς διφθαλμόν. Αἱ κοχλοιειδεῖς δυσκολίαι ἀπερρίφθησαν ἀντικατασταθεῖσαι μὲ τὰ λεπτότερα καὶ εὐγενέστερα κοσμήματα τῆς ἔλληνικῆς τέχνης, ἐγκεκαυμένα ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ χρώματος τοῦ ξύλου.

Εἶναι ἄξιος παντὸς ἐπαίνου δ. κ. Θωμόπουλος ὅστις ἀνευ οὐδεμιᾶς προγενεστέρας ἔργασίας, μελετῶν τὴν ἔλληνικὴν φύσιν καὶ τὰ ἔλληνικὰ ἔθιμα, ἡδυνήθη νὰ δώσῃ εἰς τὰ ἐπιπλα μορφὴν ἔλληνικήν. Μᾶς ἔλεγε μετριοφρόνως δ. κ. Θωμόπουλος: τὰ ἐπιπλα τῶν «Παναθηναίων» εἶναι ἡ πρώτη ἀπόπειρα τῆς τέχνης μου· εἶναι ἡ τόλμη εἰς τὴν διποίαν μὲ ὕθησαν τὰ «Παναθηναία» διὰ νὰ δημιουργήσω ἔργα ἔχοντα σφραγίδα ἔθνικήν.

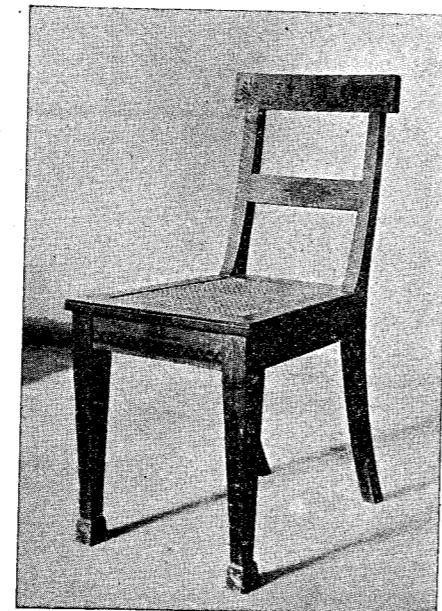
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

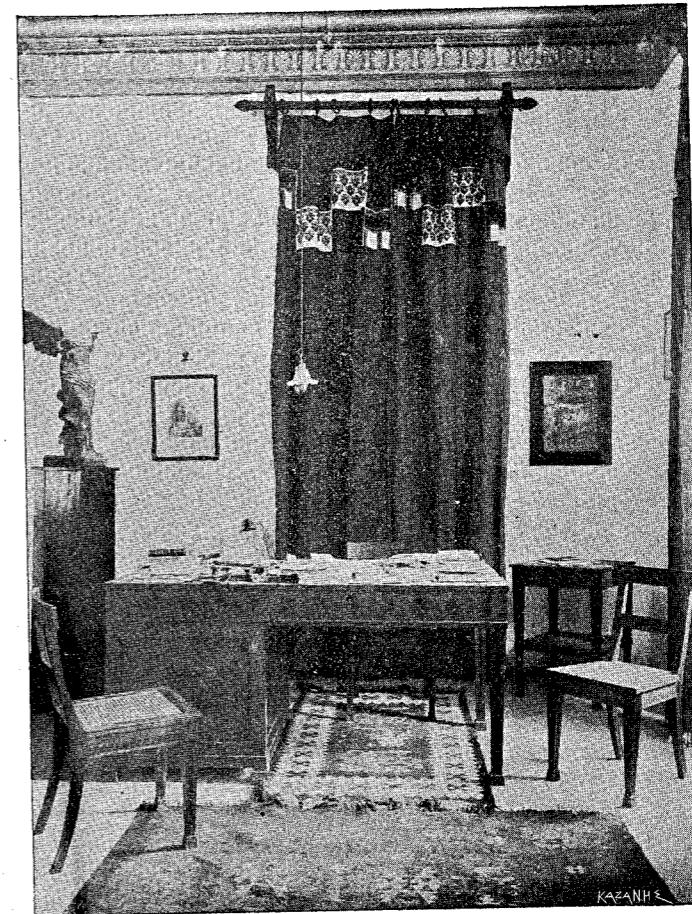
ΚΑΘΙΣΜΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

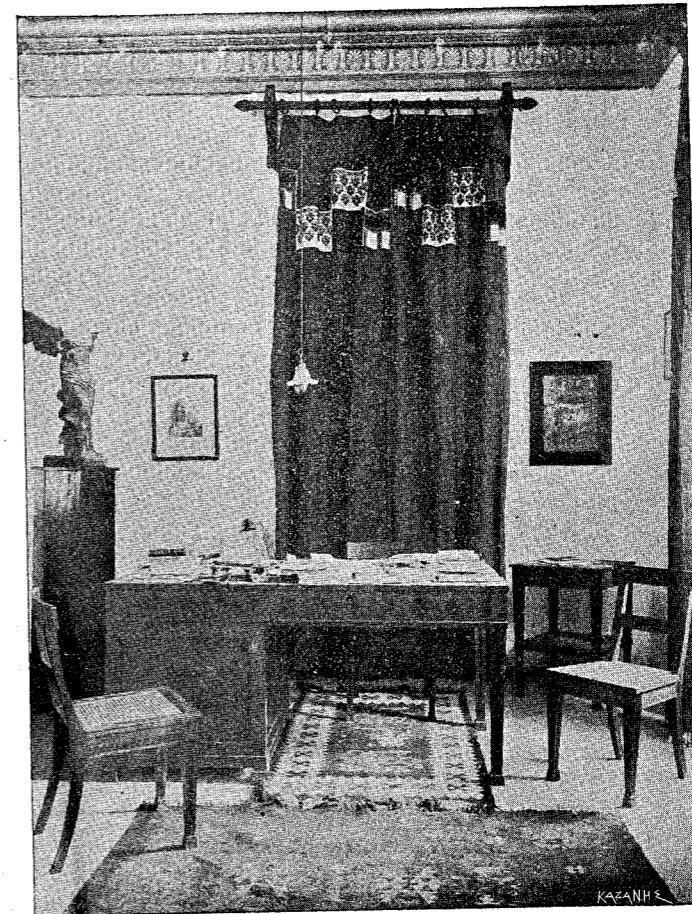
ΤΡΑΠΕΖΑΚΙ

ΚΑΘΙΣΜΑ ΑΠΔΟΥΝ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΔΟΞΑ ΣΟΥ ΡΥΘΜΕ. Χορεύομεν. "Υπόθέτω ότι είς τὴν πολιτικήν, εἰς τὴν διοίκησιν, εἰς τὴν κοινωνίαν, δὲν ὑπάρχει ἄλλο ξῆτημα σήμερον ἢ ὅτι χθὲς ἔχορεύσαμεν εἰς τὰ Ἀνάκτορα καὶ αὔριον θὰ χορεύσωμεν εἰς τῆς κυρίας Ριαγκούρ—χωρὶς νὰ διμιλῶμεν γαλλικά. Εἴμεδα σκλέρβοι τοῦ ρυθμοῦ, ἐνὸς μεγάλῳ ρυθμῷ δ' ὅποιος χαράσσει γύρω μας κύκλους μεγάλους καὶ ἀτελευτήτους, μᾶς κουνεῖ ώς ἐντὸς λίκνων, μᾶς

δίδει εἰς τοσὸν ὕμους δύο πτερὰ καὶ μᾶς κάμνει ἀερίους. Αὐτοὶ οἱ πόδες, οἱ καταφρονεμένοι, τοὺς ὅποιους ἡ ἄμαξα καὶ τὸ αὐτοκίνητον ἔχουν τάξει εἰς τὴν τελευταίαν μοίραν τῶν ὑπηρετῶν μας, οἱ πόδες οἱ ὅποιοι σπανίως κάμνουν καλὸν κρότον εἰς τὸ πεζοδρόμιον καὶ εἶνε συνήθως χυδαῖοι μὲ τὰ βαρειά των τακούνια, σήμερον ἔχουν γίνει ποιητάι, μουσικοί, γλύπται καὶ ζωγράφοι, ἵεροφράνται τοῦ ρυθμοῦ, ἀνυψώνοντες τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ἀέρα, δη-

μιουργοῦντες τὸ σύμπλεγμα τοῦ χορευτικοῦ
ζεύγους ὑπέροχον καὶ λατρευτὸν μέσα εἰς τὴν
ἀελλώδη δίνην, μέσα εἰς τὰ ἄφαντα πολύκυ-
πλο νήματα ὅπου μᾶς κονθαριζούν οἱ ρυθμοί.
Καὶ ὅλη ἡ ἴστορία τῶν ἡμερῶν αὐτῶν δὲν
εἶνε ἥτις μία δημιουργία κάλλους τὸ δόποιὸν στα-
λάζει εἰς τὸν μυχὸν τῶν αἰσθήσεων, δὲν εἶνε
ἥτις μία καλλιτεχνία τῆν ὁποίαν συνυφάνουν
τὸ φῶς, δὲν ἀφρόδις τοῦ γυναικείου φορέματος,
ἥτις ταλάντευσις, τὸ θερμοκηπιακὸν ἔργονθμα τῆς
κόρης ἥτις δόποια κάμνει τὴν πρώτην ἐμφάνισίν
της εἰς τὸν χορόν, τὸ θέαμα μιᾶς αἰδούσης
κατασπάστου ἀπὸ ἀνεμώνας καὶ ἐσιριῆς ὅλης
ἀπὸ λευκὰ πτερυγίσματα πεταλούδας. "Αλλως τε
πρόκειται περὶ θρησκείας. Οἱ δόπισω μιᾶς αἰῶ-
νες ἔζησαν χορεύοντες καὶ ἀπέθανον χορεύον-
τες. Ἡμεῖς οἱ Ἑλληνες χορευταὶ τοῦ Μποστόν
ἔζησαν, ἔπειτα ἀπέθανον.

εδωσαμεν εις τὸν κόσμον χρονὺς τῶν πολέμων καὶ χρονὺς τῶν ἀσκήσεων καὶ χρονὺς τῆς σκηνῆς. Εἴμεθα οἱ τεχνῖται τοῦ Κνωσσίου, τῆς δόξης τῶν Κρονιάντων εἰς τὰς χρευτικὰς ἀναπληρίσις τῶν ὅποιων ἔφρισσεν ἢ λάμψις τῶν ἀσπίδων καὶ τῶν δοράτων, τοῦ Μεμφιτικοῦ, τοῦ Εὑμελοῦς, τῆς Χαροσίας. Ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἢ Πινδούχῃ εἶχε ταράξει τὸ ἔδαφος τὸ ὅποιον σείει σήμερον ἢ Βεγκέρωκα. Καὶ μέσα εἰς τοὺς αἰῶνας δὲν βλέπομεν παρὰ χρευτικὸς κύκλους περιβάλλοντας τὸν Χρυσοῦν Μόσχον, τὴν Κιβωτόν — χρευτής δ. Δαβίδ — τὰ ιερὰ τοῦ Ὁσιόιδος, τοὺς πολεμικοὺς βωμοὺς εἰς τὴν Ρώμην, δὲν βλέπομεν παρὰ τὸν χρόδον τελεταρχοῦντα εἰς ὅλας τὰς θρησκευτικὰς πανηγύρεις καὶ εἰς ὅλας τὰς φρενίτιδας τῶν λαῶν χωρὶς νὰ λησμονῶμεν βέβαια ὅτι εἰς τὸν 16^ο αἰῶνα, ὅταν ἡ ἀνθρωπότης ἐξεκουράζετο δλίγον, ἀνερρίπισαν τὸν χρόδον οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐν Τρέντῳ συνόδου χρεύσαντες τόσον εὐμιօρφα μὲ τὰς δεσποινίας τῶν μεγιστάνων. Ἡ μήπως δὲν ἐνθυμεῖσθε τὸν μῦθον τοῦ Γάλλου ποιητοῦ:

«Τὰ πρῶτα δῆντα τοῦ κόσμου ἦσαν ἀνδρογυναικες. Οὐ Ζεὺς ἐτούμασε καὶ διεγώνωσε τοὺς

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

‘Οπωσδήποτε χορεύομεν. Καὶ ὅχι ἀνευ σκανδάλων. Et Satan conduit le bal....

ГРАММАТА ТЕХНИ ЕΠΙΣΤΗΜΗ

**ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ**

Ο ποιητής ὅστις ἥρχισε περιοδείαν ἀνὰ τὸν ὑπόδυουλὸν Ἑλληνισμὸν πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ Ἐδυνικοῦ Στόλου, εἶνε ἀπὸ τοῦ τελευταίου πολέμου καὶ ἐτεύθυνε γνωστοτάτη φυσιογνωμία καὶ λιαν δημοτική εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Ποιητής καὶ πολεμιστής καὶ δικηγόρος, ἐνθυμίζει κάπως τὸν Κρουστάλλην μὲ τὴν ἀγνότητα τῶν τραγουδιῶν του, καὶ φέρει εἰς τὴν μινήμην ἄλλους χρόνους λεβεντιᾶς καὶ σεμνοπρεπείας.

Κατά τὴν τελευταίαν Κορητικήν ἐπανάστασιν, τὴν σημάνασαν πλέον καὶ τὸν χαρούσυνον κώδωνα τῆς Ἐλευθερίας τῆς πολυπαθοῦς μεγαλονήσου, ὁ Ματσούς κας κατήλθεν ἐκ τῶν πρότυν ἐκεῖ, πολεμήσας παρὰ τὸ πλευρόν τῶν λεοντοθύμων ἐκείνων ἀνδρῶν, μετ' ἀνδρίας ἡτὶς φέρεται ἀκόμη εἰς τὰ χεῖλη τῶν συμπολεμιστῶν τους Κορητῶν, ὃς παραδειγματικὴ καὶ ἀξιοθαύμαστος.

Λέγεται ὅτι εἰς τὰς μάχας ἐτραγώδει θούρια ἄσματα, πρῶτος αὐτὸς ἀνοίγων τὸν τουφεκισμὸν καὶ τελευταῖος παραδιδόμενος εἰς τὴν ἀνάπτωσιν.

Κατά τὴν πολιορκίαν τῆς Κανδάνου, προσεφέρθη μετά δύο ἄλλων Κρητῶν νὰ ἀνατινᾶξωσι εἰς τὸν ἀέρα τὸν πολιορκήμενον καὶ μὴ παραδόμενον πύγον τις εἰς μὲ τὴν ἀσφαλῆ βεβαιότητα ἀναποφεύκον συγκαταστροφῆς. Ὁ πουτῆς μετέλαβε τότε τῶν ἀχρόατων μυστηρίων ἐνθουσιώδης καὶ ἀτάραχος, ἀλλ᾽ ἡ Κάνδανος ἔτεσε τῇ θείᾳ συνάρσει, ἀνεῦ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀτεγνωσμένου ἐγχειρήματος. Ὁ Ματσούκας εὐθὺς τότε ἐπανέπλευσεν εἰς τὸν Πειοιάν, κατέταγθη εἰς τὸν

τοτε επινεκτείνεται εἰς Ηεράκιον, κατειληχθήσει τον
στρατὸν καὶ ἀνέχογεται ἀμέσως διὰ τὰ Θεσσαλία
καὶ σύνορα μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ δεκανέως. Οἱ συστρα-
τῶται τον τραγουδοῦν καὶ τόρα τὰ πόλεμακά τραγού-
δια μὲ τὰ ὅπια τοὺς συνεκφάτει τὸ φρόνημα
εἰς τὴν μάχην δὲ τοῦ Βελεστίνου καὶ τῶν Φαρσάλων
καὶ τοῦ Δομοκοῦ, τὸ τραγουδόντος, ἀποτελοῦνται
παραφωνίαν πρὸς τὸν ἴστορικὸν ἐκεῖνον ἀλαλαγμόν
ἀντήγει εἰς τὰς Θεσσαλίας πεδιάδας καὶ τὰς κλιτίνας
καὶ τὰς πάρεις βορειόστερων καὶ ἐνθουσιώδες.

και τα φρεγίς βροντοφωνών και ενύσσωσιώνες
Τὰ Γλυκοχαράδρα, τὴν πρότην ποιητικήν συλλογήν του, ἐπώλησεν δὲ ποιητής ὑπέρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἀθωναῖον Διάκου. Τὰ Πολεμικά δὲ Τραγούδια του ἀπαγγέλει λει σύμερον εἰς τὸν ἔξω ‘Ελληνισμὸν ὑπὲρ τοῦ Ἐθνοῦς Στόλου.

Εύκόμενα τὸ ὄνειρόν του - ὄνειρον τόσον ὥδαίσον
καὶ τόσον εὐγένες καὶ τόσον πρωτότυπον - νὰ πρωι-
ματοποιηθῇ, ὁ ποιητὴς δὲ τὸν ὅποιον εἰδάμεν εἰς τα-
γραφεῖα τῶν «Παναθηναίων» ὅμιλοῦντα μὲν ιεράν συγ-
κέντησιν, καὶ μιόλις συγκρατοῦντα τὰ δάκρυνα, νὰ ἐπιστρέψει
ψυ ως μὲ τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς ἐκπληρώσεως ἐνὸς τό-
σον ὑπνοῦντος σκοποῦ.

M M

ФІЛОЛОГІА

ΕΙΣ τὸν ἐν Παρισίοις "Ελληνα ποιητὴν Jean Moréas
ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως τοῦ
παράσημον τῆς Λεγένδης τῆς Τιμῆς. Οὐ γαλλικός τούτος

πος πλέκει τὸ ἐγκάρδιον τοῦ ποιητοῦ, τὸν ὅποιον τάσσει εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐπιφανῶν ποιητῶν τῆς Γαλλίας.

Είς τό προσεχές τεῦχος τῶν «Παναθηναϊών» θά δημοσιεύσουμε μελέτην περὶ τοῦ ἔγους του ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἐλλάδi, σκιαγραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ τινα ποιήματα του ἐκ τοῦ τελευταίου του τόμου «Στοργαῖ», μεταφρασμέντα νπὸ τοῦ συνεργάτου μας κ. Μ. Μαλακάσων.

ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΑΕΥΤΑΙΟΝ ΤΕΥΧΟΣ τοῦ Mercre de France ὁ Remy de Gourmont γράψων περὶ τοῦ ἐσχάτου ἀπονεμηθέντος εἰς τὸ Sully Pudicimie χρηματικοῦ βραβείου τῆς Στοκχόλμης, τὸ ὅποιον οὗτος διαβέτει ὑπέρ τῆς ἐνδόσεως ποιητικῶν ἔργων, ἐνθυμεῖται μετὰ πικρίας, ὅτι ὁ ἐδεολόγος ποιητῆς προύτιμησε ἀλλοτε ὡς κριτής τὸ ἔργον ἐνὸς Mirat ἀντὶ τῆς ποιῆσεως τοῦ Moréas. ἐνὸς τῶν πλεον διακεκομένων ποιητῶν τῆς συγχρόνου Γαλλίας.

‘Ο Sully Prudhomme — γράφει — ἔδειξε τότε φιλολογικήν κακίαν ἀσύγχώρητον μαζί μὲ τοὺς ἄλλους κοιτάς, οἵτινες ύδε σάντοτε οἱ ἴδιοι, ἀνήκοντες ὡς αὐτὸς εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Βέβαια ή κρίσις και πάλιν δὲν θὰ είνει ἀσφαλεστέρα οὐδὲ περισσότερον δικαία. Ο Remy de Gourmont χωρὶς νά ἀρνηται τὸν ἔπαινον και τὸν θαυμασμὸν τὸν ὀφειλόμενον πρὸς τὸν βραβεύνετα ποιητή, τὸν δούλον και ἀποκαλεῖ διδάσκαλον τῆς παλαιᾶς ποιήσεως, δὲν ἔχει καμμίαν ἐλπίδα ὅτι ή εὐγενῆς πρόθεσις τοῦ ποιητοῦ τοῦ *Paysagiste* Βάζου θὰ τελεσφοροῦσται ἐπ' ἄγαθῷ τῆς ἀλληληγῆς ποιητικῆς τέχνης.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ ΤΟΥ ΟΥΓΓΩ-
Τὸν πορευεῖν Φεβρουάριον συμπλοοῦται ἐκα-

Τον προσδεχθείσαν Φερδούσιων συμπληρώνει επίσης
τονταστία ἀπό της γεννήσεως τοῦ Βίκτωρος Οὐγγάρου.
Ἐπί τῇ εὐκαιρίᾳ ταῦτη, ἐκτὸς ἄλλων ἐκδηλώσεων
λατοειδῶν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ποιητοῦ, δοτὶς ἐπλήρωσε
τὸν XIX αἰώνα μὲ τὴν δόξαντον, τὸ γαλλικόν
περιῳδιόν «Ἡ Πέννα», ἀναγέλλει τὴν ἔκδοσιν τοῦ
μου ἀμφερωμένου εἰς τὸν μέγαν ποιητὴν ὑπὸ τὸν τί-
τλον: «Ο Βίκτωρ Οὐγγάρος, κρινόμενος παρὰ τῶν συγ-
χρόνων του». Τὰ κεφάλαια τοῦ ἔργου τούτου φέρουν
τοὺς τίτλους: «Ο Βίκτωρ Οὐγγάρος καὶ δ. Κ. Βροντετέρο.—
Οἱ Έρωτεῖς τοῦ Β. Οὐγγάρος.—Ο Οὐγγάρος ὡς φιλόσοπος
— Φαντασιακοὶ ποίεις. — Κοίλεις ἀντραπατικαὶ.—Ο δημιου-
ρατικός Οὐγγάρος.—Ο Οὐγγάρος καὶ τοῦ ποιηταί.—Συντέλε-

φανῆς Οὐγγά. — Ο Οὐγγά και οι λοιπα. — Σχέδια
ρασμα. Εις τὸν τελευταῖον της ἀριθμὸν «Πέννα»
δημοσιεύει εἰς ἀπόγευσιν ἀποκαλυπτικώτατον κεφάλ
λαιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ο Βίκτωρ Οὐγγά και ή Άκα
δημία». Είνε γνωστὸν πόσας δυσκολίας συνήντησε ἐ

Ούγγω μέχρις οὐ παρακαθήηται μεταξὺ τῶν ἀδιανάτων
διαδεχθεῖς μοιφώντων ἐναντίον αὐτοῦ ἀνταγωνιστῶν τὸν Δεμητρίου, διστά μάλιστα εἰλέν εἴπεται.

«Ἐμούν ξῶντος δὲ Οὐγγῷ δεν ὑά εἰσεληνῃ εις τὴν
Ἀκαδημίαν». Ὁ Οὐγγῷ ἡγαγκάσθη νά κάμω τὸ ἐγγένειον
κώμιον τοῦ προκατόχου του. «Ομοιαὶ φύσεως ἀκόδια
μαικαὶ ἀτυχίαι δὲν ἔλειφαν ἀπό τὸν Βίκτωρα Οὐγγῷ
ἀναγκασθέντα πάλιν μετ' δλίγον νά υποδεχθῇ ἀλλοσιού
φλογερόν του ἀντίπαλον τὸν Σαιν-Μάρκον - Γιαφαρδύ
γον. Έν γένει ή ἀφήγησις τῶν σχέσεων τοῦ μεγάλου

ποιητοῦ μετά τῆς Ἀκαδημίας, ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ περιεργότερα κεράλαια τῆς συγχρόνου φιλολογικῆς ιστορίας. Μετά τὴν ἔκδοσιν τῶν ὑψιφανῶν ἔργων τοῦ Οὐγγάρου καὶ τῆς ἴδιαιτέρας αὐτοῦ ἀλληλογραφίας τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς βιογραφίας τοῦ ποιητοῦ ἐφαστήθη ἀρκούντως, τὸ δὲ βιβλίον, τὸ δόπιον μᾶς ὑπόσχεται τὸ γαλλικὸν περιοδικόν, προμηνύεται μεστὸν ἐνδιαφέροντος διὰ τοὺς Οὐγγωλάτρας καὶ ἐν γένει ὅλους τους παρακολουθοῦντας τὴν σύγχρονον φιλολογικὴν ιστορίαν.

ΕΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΡΙ ΥΦΟΥΣ. Η ἀλλήθεια τοῦ παλαιοῦ γνωμικοῦ «ροῆτα nascitur», φαίνεται ὅτι τείνει ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας νά καταγηθῇ. Ο γάλλος συγγραφεὺς Αντώνιος Ἀλβαλᾶ ἀνέλαβε τὸ ὀλίγον ἀμφιβόλον ἔχον νά δημιουργήσῃ διὰ τῆς διδασκαλίας, μᾶς διδασκαλίας παραδόξου ἀλλ' εὐφυοῦς καὶ ἀξιοπιεύτου, συγγραφεῖς καὶ ποιητᾶς ἀπὸ πᾶσαν ἀνθρωπίνην μάζαν. Παραδεινεὶς ζωηρὰ ἀκόμη η ἐντυπωσίας τοῦ πρώτου βιβλίου του, τὸ δυοῖν τοῦ ἔξεδωκε πρὸ τινῶν ἑταῖρων ὑπὸ τὸν τίτλον. «Η τέχνη τοῦ συγγράφειν διδασκούμενη εἰς εἰκοσι μαθήματα» — τίποτε ὀλιγωτερον δηλαδή, τίποτε περισσότερον ἢ ἔνας Ὁλενδόρφος πρός καταστισμὸν συγγραφέων. Τὸ τελευταῖον βιβλίον τοῦ Ἀλβαλᾶ δὲν εἶνε ὀλιγώτερον παράδοξον. Φέρει τὸν τίτλον: «Ἡ μόρφωσις τοῦ ὑφους» ὑποστηρίζει δὲ τὴν ὑπάρχειν διδασκαλίας τοῦ ὑφους, ὥστα ὑπάρχει διδασκαλία τοῦ χοροῦ ἢ τῆς σπαθασκίας, συντελουμένη εἰς μίαν σειρὰν μαθημάτων. Καὶ ἄλλη ἀλλήθεια ἐπομένως, ἢ ἀλλήθεια τοῦ ὅτι τὸ ἕφος εἶνε ὁ ἀνθρωπος, κινδυνεύει νά καταταχθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν παλαιῶν προλήψεων. Καὶ διατρέχομεν τὸν κίνδυνον νά ἴδωμεν μετ' ὅλιγον ὅλον τὸν κόσμον μεταβαλλόμενον εἰς συγγραφεῖς, ὅτι δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον κανεὶς λόγος νά γράψῃ κανεὶς. Ἐν τούτοις δοσὸν χιασμοικὴ καὶ ἀν φαίνεται ἢ ἴδεα τῆς διδασκαλίας τοῦ ὑφους, τὸ βιβλίον τοῦ Ἀλβαλᾶ φαίνεται ἄξιον προσοχῆς· δι συγγραφεὺς πρός ἀνάπτυξιν καὶ ὑποστήριξιν τῆς ψραίας αὐτῆς πλάνης μεταχειρίζεται μίαν ἑπτιστήρην σπανίαν τῷ ὅντι, ἀπὸ τῶν ὅποιων ἀν δὲν μανιανήν κανεὶς τίποτε ἄλλο, μανθάνει ὅμως τὴν τέχνην τοῦ νά συνθέτῃ λογικῶς ἐν βιβλίον καὶ νά χρησιμοποιῇ τὰ πηγάδια τῆς ἐνθύμιας ἢ τῶν γνώσεών του. Τέλην τέχνην αὐτῶν ἔξι ἐνοτάτουν ἢ ἐπί πειράς, τὴν κατέχει θαυμασίως ὁ κ. Ἀλβαλᾶ. Καὶ δὲν ἔξενόρῳ ἀν δὲις τὴν Ἑλλάδα, ὅπου πρὸ τῆς μεθόδου τοῦ Γάλλου συγγραφέως, ὅλος ὁ κόσμος γράφει βιβλία μὲ ἔλαρραν συνειδήσια, τὸ βιβλίον τοῦ Ἀλβαλᾶ δὲν θὰ ἡχησμένεν ὅπως ὅλη αὐτὴ ἡ συγγραφικὴ μανία, τὴν ποιόνα καμίᾳ δύναμις δὲν δύναται νά σπαμάτῃ, πανθοδηγηθῇ τούλαχιστον ἔστα καὶ ἀπὸ μίαν μέθοδον, διμοιάζουσαν μὲ τοὺς Ὀλλενδόρφους.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ. 'Ανακοινώσεις της 26 Δεκεμβρίου. Ό κ. Φών Πρότ διάληκε διά μακρών περὶ τοῦ παραδόξου θεσμού τῆς λατρείας τῶν ἡγεμόνων, τῶν δὲ τοῖν εἰσήγαγε κατὰ πρῶτον ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ως χρηστὸν διὰ τὴν κυβέρνησιν τῶν εἰθισμένων εἰς τοιαύτην λατρείαν πρῶτην τῆς Ανατολῆς, ἔπειτα δὲ ἐμμῆμθησαν καὶ οἱ Διάδοχοι καὶ οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες. Ο διμιλῶν ἡμέλησε νὰ ἔξακριψῃ τὰς συγγενιακὰς σχέσεις τοῦ γένους τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου, διὰ τῶν ποδῶν οὗτος ἡμέλησε νὰ συγδέσῃ ἀετῶν πρὸς τοὺς θεούς, ἵσχουζόμενος ὅτι γενάρχης αὐτοῦ πρὸς πατρός μὲν ἦτο δ. Ἡρακλῆς, πρὸς μητρός δὲ δ. Διόνυσος, πρὸς ἀμφοτέρων δὲ Ζεὺς ὡς πατήρ καὶ τοῦ Ἡρακλέους καὶ τοῦ Διονύσου. Όμοιόν τοις συγγενιούς δεσμούς πρὸς διαφόρους θεότητας ἐδημιούρ-

γησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες, ὡς οἱ Πτολεμαῖοι καὶ οἱ Ατταλίδαι τῆς Περγάμου. Ἀκολούθως ἡρμήνευσε, προτείνων καὶ διαφέροντας νέας συμπληρώσεις, ἐπιγραφήν τινα εὑρεθεῖσαν ἐν Τέφ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῷ ὅποια ὁρίζεται πῶς πρέπει να τελήται ἡ λατρεία τοῦ βασιλέως Ἀττάλου καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀπολλωνίδος. Κατόπιν ὃ ὑποδιευθυντής τῆς σχολῆς κ. Σρόδερ ἔξετάζων διάφορα ἀγάλματα εὑρισκομένα εἰς διάφορα εὑρωπαϊκὰ μουσεῖα, τὰ ὅποια είνε τάντιπα μᾶλλον ἢ ἦττον πιστά ἀπολεσθέντων ἀγαλμάτων τοῦ Ε. π. Χ. αἰώνος, ἀνεῦρεν ὅτι τρεῖς τύποι τοιούτων ἀγαλμάτων, ἥτοι δύο γυναικεῖοι καὶ εἷς παιδικός, ἔχουσι τοιαύτας τεχνικὰς δμοιότητας, ὅστε είνε ἀδύνατον νὰ μὴ εἴνε πάντες ἔχογε τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου. Τὰ τρία ταῦτα ἀγάλματα ὅμως ἔχουσι τοιαύτην στάσιν, ὅστε δὲν δύνανται νὰ υποτεθῶσιν ὡς αὐθυπόστατα, ἀλλ᾽ ὡς ἀνήρκων ταῖς σύντελεγμα. Παραθένεσας λοιπὸν τὰ ἀγάλματα ταῦτα πρὸς ἀλληλὰ ἀπετελεῖσθαι σύμπλεγμα δμοιον πρὸς τὸ περιφήμον μέγα Ελευσινιακὸν ἀνάγλυφον τοῦ Εθνικοῦ μουσείου, τὸ παριστῶν τὴν Δῆμητραν τὴν Κόρην καὶ τὸν παῖδα Τριπτόλεμον, συντέροις δὲ ὅτι δὲ τεχνίτης τοῦ Ἐλευσινιακοῦ ἀναγλύφου ἀπειμήθη παλαιωτερον σύντελεγμα ἀγαλμάτων, τοῦ δοποίου ἀντίτυπα είνε τὰ ἐπ' αὐτοῦ καταδειχθέντα ἀγάλματα διαφόρων εὑρωπαϊκῶν μουσείων.

ΓΑΛΛΙΚΗ ΣΧΟΛΗ. Τὴν παρελθόνταν Τετάρτην
2 Ἰανουαρίου, ἐγένετο ἐν τῇ Γαλλικῇ Σχολῇ ἔναρξις
τῶν ἑταῖρών ἀνακοινώσεων τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτήν
ἀρχαιολόγων. Ὁ διευθύνας κατὰ τὸ παρελθόν θέρος
τὰς ἐν Τεγέᾳ ἀνάσκαψας κ. Μανδέλ ἀνεκοινώσεις
Τεγεατικάς ἐπιγραφάς πολλοῦ λόγου ἀξίας, ἃν καὶ
δυστυχῶς ἀμφότεροι εἰνεὶ πολὺ ἐλλιτεῖς. Ἡ πρώτῃ ἐκ
τούτων εἶνε τεμάχιον τετραγώνου στήλης· Ἐρμοῦ, ὅστις
φαίνεται ὅτι ἡτοῖ ιδουμένος ἐν τῷ σταδίῳ τῆς Τεγέας,
φέρει δὲ ἐπὶ δύο πλευρῶν γράμματα, τὰ δοτοῖς φαί-
νεται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν ἐπανα-
λημβανομένην ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν. Ἐκ τῶν
σωζομένων λέξεων εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἴνει
σχετική πρὸς τοὺς ἐν τῷ σταδίῳ τελουμένους ἄγωνας,
ἀναφέρεται δὲ ἐν αὐτῇ καὶ τις λεγόμενος Τιμίδας. Ἐν
τῷ ἔκτῳ Νεμεονίκῃ τοῦ Πινδάρου ἀναφέρεται ἀνθλη-
τικής φέρον τοῦ αὐτὸῦ ὄνομα Τιμίδας, τὸ δόπιον ὅμως
δὲν ἀρμόζει εἰς τὸ μέτρον, καὶ διὰ τούτο ὑπὸ τῶν
ἐκδότων προτιμᾶται ἡ γραφὴ Πολυτιμίδας, τὴν δοπίαν
φέρουσα τὰ μεταγενέστερα χειρόγραφα· τὸ δὲ Τιμίδας
ἐνθεωρήθη ὑπὸ πάντων ὡς ἐφαρμονικὸν καὶ ἐκρίθη
ἀνάξιον νὰ περιληφθῇ εἰς τὸ Πινδαρικὸν λεξικὸν τοῦ
Ροῦμπτελ. Κατόπιν τῆς εὑρέσεως τῆς ἐπιγραφῆς ταύ-
της ὁ κ. Μαιδέλ εὐλόγως ὑποπτεύει μήπως τὸ Πο-
λυτιμίδας εἶναι διόρθωσις τοῦ Βιζαντινοῦ φιλολόγου
Γρικιλίνιον, σκοπούσα νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ μέτρον,
ἐνῷ ἡ διόρθωσις ἐπερπετεῖ νὰ γίνη εἰς ἀλλην λεξίν καὶ
χρῆι εἰς τὸ ὄνομα Τιμίδας. Ἡ δευτέρα ἐπιγραφὴ σύγ-
κειται ἐξ ὀκτὼ τεμαχίων, εὑρεθέντων εἰς διάφορα μέρη
τῆς περιοχῆς τῆς Τεγέας κατὰ διαφόρους χρόνους.
Ἐκ τῶν τεμαχίων τούτων τινὰ μὲν συναρμόζονται
πρὸς ἄλληλα, ἄλλα δὲ δὲν συναρμόζονται, ἔξηροιβά-
σεν ὅμως ὁ κ. Μανδέλ ὅτι ἀνήκον πάντα εἰς τὴν αὐ-
τὴν ἐπιγραφὴν καὶ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὐτῆ τὴν πολὺ
τελεγάλη, πεχαραγμένη ἐπὶ τεσσάρων μαρμαρινών πλα-
τών. Τὸ μεσον τῆς ἐπιγραφῆς ἐφέρει ἔμμετρον ἐπί-
γραμμα, κατὰ τὸ δόπιον οἱ ἐν αὐτῇ ἀναγεγραμμένοι
ἄνδρες ἐπεσσον μαχόμενοι ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῶν
Τεγέας καὶ ἐν γένει ὑπὲρ τῆς Ἀρχαδίας. Ἀκολούθως
σαν ἀναγεγραμμένα τὰ ὄνοματα τῶν πεσόντων κατα-
επαγμένα κατὰ φυλάς. Τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων,
διάζον εἰς τὸν Δ'. π. Χ. αἰώνα, καὶ ἡ ἐν τῶν Ἐλ-
ληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντος γνωστὴ ίστορια τῶν Ἀρχα-
δικῶν πόλεων· κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' οὓς

ανται διεδραμάτισαν σπουδαιότατον πρόσωπον ἐν τῇ μεγάλῃ συγχρούσει τῶν Θηβαίων πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀρκοῦσι πρὸς ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς χρονολογίας τῆς Τεγεατικῆς τάυτης ἐπιγραφῆς, η̄τις οὕτοι ἀποδεικνύεται Ἰστορικὸν μνημεῖον ἀξιολογώτατον.

Κατόπιν ὁ διευθυντής τῆς σχολῆς κ. Όμολός εξέθηκεν ἐν συντομίᾳ τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τῆς σχολῆς κατά τὸ παρελθόν ἔτος ἐνδιατρίψας περισσότερον εἰς τὴν ἐν Δελφοῖς ἀνασκαφήν· Ὡς διψήλης χορηγίᾳ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ συνδρομῇ μεταφόρων δωρητῶν ἐπέτρεψαν εἰς τὴν σχολὴν νά τεκτείνῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς εἰς ἄπαντα τὸν κόσμον τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιοτητος καὶ ἀπάσας τὰς περιοδους τῆς ἴστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ενῷ τινες τῶν ἑταίρων τῆς σχολῆς εἰδούσοντο παρὰ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Εὗξεινον Πόντον, ἄλλοι ἀνεκάλυπτον παπύρους ἐν Αἴγυπτῳ ἡ ἐπούντας βυζαντινά κειμῆλια ἐν Μαδρίτῃ. Τοσοῦτον ἦτο τὸ πλῆθος τῶν ἐργασιῶν τούτων, ὥστε παρὰ τὴν συντομίαν μεθ' ἣς δ. ς. Όμολός εξέθηκε τὰ κατ' αὐτάς, ὁ λόγος αὐτοῦ κατέστη μαρώξις, ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀνακοινώσεων καὶ ἡ εὐγένωτιά τοῦ διμιούντος ἥρκεσαν νά μὴ κουρασθῶσιν οἱ ἀκροστατ. Τῶν ἀνακοινωθεισῶν ἐργασιῶν ἀπονιματερεῖα ἦσαν ὁ ἥδη ἐκδοθεὶς κολοσσίου μεγέθους καὶ ἀκριβέστατος οὗ ἥδη ἐκδομεῖς κάρτης. Υπό τονος τῶν ἑταίρων ἐμελετήθησαν τὰ παρὰ τὸν Εὐφράτην μεθόρια τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ τὰ παρὰ αὐτὰ ἀρχαῖα ὀχυρώματα. Ἐν Παφλαγονίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὡς καὶ παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν τῆς Θράκης ἐξερευνήθησαν ἀρχαῖοι τύμφαι. Ἐν Σέρδους τῆς Μακεδονίας ἀνεκαλύφθησαν βυζαντινά ἀρχαιότητες σπουδαίαταταί. Ἐν Αἴγυπτῳ μεταξὺ τῶν πολλῶν εὑρεθέντων παπύρων ἀνεκαλύφθη τις περιέχων σπουδαῖον ἀπόστασμα ἀρχαῖον κομικοῦ. Ἐν δὲ τῇ κυρίως Ἐλλάδι πλὴν τῆς προώρως ἔνεκα τῶν πολλῶν βροχῶν διακοπέστης ἀνασκαφῶν ἐν Τενέᾳ ἐπεδώρηθη δοματήριώς ἡ ἀποπερα-

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ο ΤΑΙΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ. Ὁ Γεώργιος Μαρτὶν δημοσιεύει εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς παρισινῆς Ἱεράρχου Επιθεωρήσεως¹ λίαν ἐνδιαφέρον ἀρρενόν περὶ τοῦ Ταίν, ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον. Είνε περιεργότατὴ ἡ ἐντύπωσις ποῦ ἔτροξενεὶ νόμος γάλλος φιλόσοφος εἰς τοὺς χωρικούς, κατὰ τὴν μεταξὺ αὐτῶν διαβάσιν του. Οἱ χωρικοὶ, λέγει ὁ ἀφθογογράφος, δὲν ἥδυναντο κατ οὐδένα τρόπον ν' ἀντιληφθοῦν μὲν ποίου εἴδους ἀνθρωπον εἰχαν νὰ κάμουν. Οἱ περισσότεροι ἐν τούτοις διεγγάριζον ὅτι δὲ ἀνθρωπος αὐτὸς «κάπι εἰλέ εἰς τὸν νοῦν του». Μία γραια χωρικὴ ἔχει ἀκόμη τὴν ἰδέον ὅτι δὲ Ταίν ἦτο μέγας ἴατρος.² Άλλοι τὸν ἔξελάμβανον ὡς μάγον, ἀπόδειξις δὲ τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον. Ἡμέραν τινὰ δὲ Ταίν

θΕΑΤΡΟΝ

ΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ. «Υπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἡ ἵταλικὴ ἐπιθεώρησις „Φλεγχρέα“ δημιουρεῖται ἀξιοσημείωτον ἄρρενον τοῦ Γεωργίου Πόλτι. Τὸ ἄρρενον τοῦ Ἰταλοῦ συγγραφέως δὲν είναι πολὺ κολακευτικὸν διὰ τὸ γαλλικὸν δέατρον τοῦ λήξαντος αἰώνος. Τὴν περιόδον ταῦτην χρωατηθῆσεν ὁ Πόλτι «ώς τὴν ταπεινότεραν θεατρικὴν ἐποχήν, ποῦ ἔγνώρισεν ὁ κόσμος». Τὴν ταπεινότητα τοῦ συγχρόνου θεάτρου ἀποδίδει ὁ ἀρδογοράφος εἰς τὸ ὅτι δῆλη ἡ ποοσοχὴ ἐστράφη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας εἰς τὴν πα-

Η ἐν Βόλῳ ἐκδιδομένη ἐφημερίς «Θεσσαλική», ἐπιφέρει ἀπὸ Ἰησού Ιανουαρίου μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν ὅλην ἀντῆς, καὶ μετονομάζεται «Τύπος».

Εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Ἀγίου Παύλου ἔγεννήθη παιδίον μὲ κεφαλὴν παμμεγέθη, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα δέκα μόλις ἔκαποτε τοῦ μέτρου. Τὸ τέρας εἶχεν δόλωληρον τὴν δόντοστοιχίαν.

Ο φύλος καὶ συνεργάτης μας κ. Ἀγαθοκλῆς Κωνσταντινίδης προσήχθη εἰς ὑποπρόξενον τῆς Ρωσίας ἐν Πειραιεῖ.

Ἀγωνόδικος Ἐπιτροπῆς τοῦ προκρημένου Φωτογραφικοῦ Διαγωνισμοῦ τῶν «Παναθηναϊών» δόσιμης ἀπὸ τοῦδε οἱ κ. κ. Ν. Ἐπισκοπόπουλος, Θωμᾶς Θωμόπουλος καὶ Κήμων Μιχαηλίδης.

Ο κ. Ἐπισκοπόπουλος, ὃς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν Ἐκθεσιν χωρίς νὰ διεκδικήσῃ τὸ βραβεῖον.

Τὸ πρῶτον ἀναγνωσθὲν ἔργον ἐνώπιον τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Β. Θεάτρου εἶναι ἡ Κόρη τοῦ Τεφθάε τῆς Δος Καλοστύτη. Τὸ ἔργον μετά μικρὰς τροποποίησες ἔγεινε δεκτόν.

Δημοσιεύομεν κατωτέρῳ τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἔργων τῆς κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ βασιλικοῦ θεάτρου.

Ἐν Μεγαλουπόλει εὑρέθησαν πεντε παλαιοντολογικοὶ ὁδόντες μεγάλης σπουδαιότητος. Ἐπίσης πρὸ μηνῶν κατὰ τὸν δῆμον Λυκοσούρας εὑρέθησαν δύο ὁδόντες ἐλέφαντος μήκους 2^{1/2} μέτρων. Κατ’ ἐντολὴν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, θὰ γενίνουν ἀνασκαφαὶ διὰ τοῦ κ. Σκούφουν.

Κατὰ παραγγελίαν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ὁ ζωγράφος Βρουγιέ θὰ ζωγραφίσῃ μέγαν πίνακα, ἐπτὰ μέτρων μήκους, παριστώντα τὸν Ἑρενάν προσευχόμενον ἐπὶ τῆς Ακροπόλεως. Ο πίναξ θὰ κοσμήσῃ τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Σοφίανης.

KANONISMOΣ

τῶν ἔργων τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Β. Θεάτρου

Ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Β. Θεάτρου ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτῆς καὶ τεσσάρων μελῶν, δορυφορικέννων κατ’ ἐνιαυτὸν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

Κωλυμένον πλεύσιν τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν μελῶν τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς, δριζονται ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως προσωρινοὶ ἀναπληρωταὶ αὐτῶν.

Ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ συνεδριάζει παρόντων τεσσάρων τοῦλάχιστον μελῶν αὐτῆς, ἀπορριπτεῖ δὲ κατὰ πλειονόψην τοῦ Προέδρου, ἐν ίσοψηφίᾳ ἔχοντος τὴν νικῶσαν ψῆφον.

Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβάλλει πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα ἔκθεσιν τῶν ἔργων αὐτῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται περὶ τῶν ὑποβαλλομένων εἰς αὐτὴν ἔργων, ἢν εἶναι κατάλληλα πρὸς παράστασιν ἐν τῷ Βασιλικῷ Θεάτρῳ. Τὰ ὑποβαλλόμενα δραματικά ἔργα, πρωτότυτα ἐλληνικά, πρέπει νὰ εἶναι ἀνέκδοτα, καὶ νὰ μὴ ἔχουν παραστατῆν ὑπὸ ἐλληνικοῦ θιάσου τῆς ἡμεδαπῆς ἡ τῆς ἀλλοδαπῆς. Τὸ αὐτὸ διάτας μεταφράσεις. Οἱ ὑποβάλλοντες τοιαύτας ὀφείλουσι νὰ συνυποβάλλωσι καὶ τὸ πρωτότυπον κείμενον.

Τὸν ἔγκρινομένων ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἔργον ὀφείλει ὁ συγγραφεὺς ἢ μεταφραστὴς νὰ ὑποβάλῃ καὶ δεύτερον ἀντίγραφον εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Β. Θεάτρου.

Τὰ πρωτότυπα δραματικά ἔργα ἀναγινώσκονται ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς, συμπαρισταμένου καὶ τοῦ

Σκηνοθέτου τοῦ Β. Θεάτρου, ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἢ ἀλλού τινὸς ὑπὸ τούτου δριζομένου.

Τὰ συγγραφικὰ δικαιώματα τῶν πρωτοτύπων ἔργων δριζονται εἰς ὅκτω τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῆς ἀκαθαρίστου εἰσπράξεως ἐκάστης παραστάσεως τοῦ αὐτοῦ ἔργου. Ἄν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐστέρα παρασταθῆσιν ἔργα δύο ἢ πλειόνων συγγραφέων, τὸ ποσὸν τούτο κατανέμεται εἰς μέρη ἵσα πρὸς τὰς πράξεις, εἰς ὃς εἶναι διηρημένα τὰ παρασταθέντα ἔργα.

Οἱ δὲ μεταφρασταὶ ἢ διασκευασταὶ ἀλλογλώσσων δραματικῶν ἔργων λαμβάνουσιν ἀμοιβὴν δριζομένην ὑπὸ τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀποτιμημένην δέ, κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἥμισυ ἐκ ποσοτῶν τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ ἔργου, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἐκ ποσοτῶν τῶν ἀμέσως δύο ἐπομένων παραστάσεων τοῦ ὕδιον ἔργου.

Οἱ συγγραφεῖς ἢ μεταφρασταὶ ἔγκρινομένων ἔργων δικαιοῦνται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν ὃν μὴ παρασταθῆσιν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Β. Θεάτρου, τὰ μὲν πρωτότυπα μετὰ παρέλευσιν διετίας ἀπὸ τῆς ἔγκρισεως, τὰ δὲ μεταφρασμένα ἢ διασκευασμένα μετὰ παρέλευσιν ἔτους.

Τὰ κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις παρασταθέντα ἐν τῷ Β. Θεάτρῳ ἔργα θεωροῦνται ὡς κτήματα αὐτοῦ ἐπὶ τριετίαν οἱ δὲ συγγραφεῖς, μεταφρασταὶ ἢ διασκευασταὶ ἔχουσι μὲν τὸ δικαιώματα νὰ ἐκδώσωσι ταῦτα διὰ τοῦ τύπου, ἀλλ’ οὐχὶ καὶ νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν παράστασιν αὐτῶν ἐν ἄλλῳ θεάτρῳ πρὸς τὴν παρελεύσεως τριετίας.

NEA BIBLIA

Ἐξεδόθησαν

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ 1900—1901. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1901. Σχ. 4ον σελ. η — 586.

ΚΥΚΛΕΙΟΙ ΨΑΛΜΟΙ ὑπὸ Τιμόνας Καραθεοδωρῆ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1901.

ΜΑΚΩΛΕΥ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ κατὰ μετάφρασιν Ἐμμ. Ροΐδου. Τόμος Ε' τεῦχος α'. [Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ τεῦχος 153]. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1901.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (Μουσικὸν Τμῆμα). Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1901.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1901 ὑπὸ Αριστείδου Ρούκη. (Αθῆναι 1902).

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ὑπὸ Γεωργίου Ν. Καλλιστέων (Αθῆναι τυπογραφείον Νομικῆς, Λουκᾶ Χ. Βεργιανού) 1901.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΡΩΜΑ μετ' εἰσαγωγῆς τοῦ ἐκδίδοντος Δ. Γρ. Καμπούρογλου (Αθῆναι Τυπογραφείον τῆς «Κορινθίας» 1901).

ΕΛΛΑΣ ἢτοι ἴστορική, γεωγραφική καὶ τοπογραφική περιγραφὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ διδηγός τῶν ταξειδιῶν καὶ περιηγηῶν ὑπὸ Ἐναγγελίδου καὶ Μανδογένεους — κατὰ τὸν Μπέντερ (Αθῆναι 1901 βιβλιοπλέκεν Κ. Ελευθερούδη).

ΔΥΟ ΤΡΙΗΡΕΙΣ ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΙ ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΙΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΝ Τῷ 427 π. Π. ὑπὸ Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου (Τυπογραφείον Ἀνέστη Κωνσταντινίου 1902).

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ: Εἰς σελίδα 195, στίχον 15 ἀντὶ Μαθητᾶς τοῦ Εμμάνου: Προσινητᾶς τοῦ Εμμάνου. Σελ.: 206 στιχ. 26 ἀντὶ τὰς ὅποιας ἀνέβλυσεν αὐτὸς: τὰς ὅποιας ἀνέβλυσεν.